

Mao Zedong

Om det korrekta sättet att behandla motsättningar inom folket

27 februari 1957

Innehåll

Inledning.....	1
Motsättningar inom folket.....	1
Undertryckandet av kontrarevolutionärer	6
Socialistisk omvandling	11
Omvandlingen av kapitalismen.....	14
De intellektuella och den studerande ungdomen.....	15
Öka produktionen och tillämpa hushållning	16
Planering i stort och lämpliga åtgärder	17
Blommande blommor och tävlande åsiktsriktningar	19
Strejker och demonstrationer	26
Är oroligheter bra eller dåligt?	27
Nationella minoriteter	31
Den sovjetiska vägen och den kinesiska vägen.....	32

Observera

Detta är ett Mao-tal nedtecknat direkt från bandupptagning (eller stenografiskt protokoll). Det skiljer sig en hel del från den senare (i juni samma år) publicerade officiella (bearbetade) versionen av talet (mer om detta, se inledningen nedan). Det är intressant att jämföra de två versionerna. De innehåller i stora drag samma saker, men ordningen mellan de olika delarna är delvis annorlunda och det finns avsevärda skillnader i detaljer, bl a så är Maos kommentarer om utvecklingen i Sovjet och Östeuropa, liksom Kina, utförligare i denna version än i den officiella.

Detta att officiella versioner av Maos tal och artiklar är kraftigt redigerade är inget ovanligt, utan snarare regel. Detta har tidigare dokumenterats av flera Kina-kännare, t ex Stuart R. Schram (se samlingen [Politiska skrifter: Tal och brev 1956-71](#) och i synnerhet *The Political Thought of Mao Tse-Tung*, Pelican 1969). Marxistarkivet kommer senare att publicera Mao-texter som tidigare förekommit i publikationer från Kommunistiska internationalen och som sedan i redigerad form hamnat i Maos *Valda verk*.

MF 10/2 2014

Inledning

Följande text är översatt från Roderick MacFarquhar, Eugene Wu, Timothy Cheek (ed.): *The Secret Speeches of Chairman Mao. From the Hundred Flowers to the Great Leap Forward*, Harvard 1989, sid.131-189. Översättningen utförd av Björn Erik Rosin.

Källor: *Xuexi wenxuan*, 1967: 190-232; alternativ text, *Mao Zedong zhexue sixiang jiaoxue yanjiu cankao ziliao*: 54-95. Detta tal hölls inför högsta statskonferensen. Detta är ”manuskriptet” (*jianghua gao*) till Maos berömda tal vid den konferensen. Texten blev inte tillgänglig för forskare i väst förrän den här översatta versionen började cirkulera 1985. Därefter har en identisk kopia dykt upp i undervisningsmaterialet vid Pekings universitet (Nya Maotexter, vol 15D). En tredje version har omnämnts, men har till dags dato inte varit tillgänglig för jämförelse: Se Michael Schoenhals, ”Ursprungliga motsättningar – om Mao Zedongs icke redigerade text ’Om rätta sättet att behandla motsättningar inom folket’”, *The Australian Journal of Chinese Affairs* 16:109, n° 2, juli 1986. Den kraftigt redigerade officiella version som publicerades i *Folkets Dagblad* (19 juni 1957)* har officiellt tryckts åtskilliga gånger, senast i *Valda verk* 5 [se ”Om den riktiga behandlingen av motsättningarna inom folket” i samlingen [Mao Zedong om motsättningar](#)]. De båda versionerna skiljer sig åt väsentligt. Föreliggande version består av cirka 28 000 tecken; den officiella cirka 24 000. Språk, betoning, exempel och ordningen mellan de 12 ingående punkterna skiljer sig åt mellan versionerna, men kompositionen är i det stora hela densamma. Den osammanhängande, ogrammatikaliska karaktären i många stycken får oss att tro att texten är en utskrift baserad på en bandinspelning.

För att underlätta för läsaren har de uppräknade punkterna kompletterats med mellanrubriker (liknande dem i den officiella versionen), som inte ingår i originalet.

OBS: I en del noter hänvisas till ”Text xx”. Detta är referenser till andra texter (xx anger numret) i den bok (*From the Hundred Flowers...*) varifrån denna text (som är nr 3) är översatt men som inte ingår här.

Motsättningar inom folket

Kamrater:

Jag kommer att ta upp följande ämne: hur man behandlar motsättningar inom folket på ett korrekt sätt. Bland de problem jag stött på är frågan om motsättningar inom folket viktig, den upptar mycket av vår tid och har orsakat stora svårigheter. Det finns givetvis två typer av problem – motsättningar mellan oss och fienden [och] motsättningar inom folket – och i själva verket tänker jag tala om båda, inte bara det ena. Men eftersom vi idag i första hand vill tala om det andra problemet kommer vi inte att lägga vikt vid frågan om fienden och oss själva, även om jag kommer att diskutera båda. Dessa båda typer av problem är olika till sin karaktär [och därför] blir sättet att lösa dem olika. Vi har diskuterat detta tidigare med två paroller: ”Gör en klar distinktion mellan fienden och oss själva”, ”Gör en klar distinktion mellan rätt och fel”;¹ [skilj på] vem som är fiende och vem som är folket. För att klart kunna

* Redaktörerna för *Valda verk* skriver själva: ”Författaren har gått igenom den stenografiska texten och gjort vissa tillägg innan talet publicerades i *Renmin Ribao* (Folkets Dagblad) den 19 juni samma år.”

¹ Två paroller: *Fenqing di wo och fengqing shi fei*.

åtskilja rätt och fel, ja, det innebär att diskutera vad som är inom folket och problemen inom folket är problem som handlar om rätt eller fel, inte problem mellan fienden och oss själva. Om det är så, då är också [problem] mellan fienden och oss själva också frågor om rätt eller fel? Så är det, men det handlar om frågor om rätt och fel av ett annat slag. I dagligt tal benämner vi dem motsättningar mellan fienden och oss själva (vår tradition att jämföra de båda [typerna av motsättningar] förtydligar det hela). En typ är antagonistiska motsättningar: motsättningar mellan fienden och oss själva, eller antagonistiska motsättningar. Motsättningar inom folket är icke antagonistiska motsättningar. *Folkets Dagblad* publicerade en artikel, ”Mer om de historiska erfarenheterna av proletarietets diktatur.”² Denna artikel i *Folkets Dagblad* tog i första hand upp internationella frågor. När den diskuterade dessa båda sorters motsättningar handlade det om internationella angelägenheter. Den hade inte mycket att säga om inrikespolitiska angelägenheter. I frågan om hur motsättningar inom folket bör lösas kom den inte med någon detaljerad analys utan bara av en principförklaring. Och det är proletär diktatur, och skillnaderna mellan diktatur och demokratisk centralism. Hur agerar diktaturen? Vilka områden kontrollerar diktaturen? Diktatur används för att behandla [motsättningar] mellan fienden och oss. Att lösa motsättningar mellan fienden och oss handlar om att tvinga andra att underkasta sig, men det är inte något fullständigt fall av s k total repression. Till exempel talar vi om att förneka dem rätten att rösta eller friheten att ge ut tidningar. Antagonistiska klasser – t ex jordägarna eller imperialistiska element – får inte fritt ge ut tidningar hos oss, inte heller får Taiwan det. Att förbjuda jordägarna att ge ut tidningar, att beröva dem yttrandefrihet och rösträtt faller inom diktaturens ramar. Utövandet av diktatur måste också begagna sig av demokratisk centralism. Vem får utöva diktatur? Det måste vara folket! Klassdiktatur handlar om en klass diktatur över en annan. Om man vill kontrollera honom, döda honom, gripa honom, naturligtvis måste man då gå via Folkregeringen och dessutom måste man ha folket [på sin sida]. Det vi nu kallar systemet med demokratisk centralism gäller bara folkets led. Om det inte är fienden så är det folket och i det sammanhanget är det inte någon fråga om diktatur eller vem som utövar diktatur över vem. Folket utövar ingen diktatur över sig självt; ty det har yttrandefrihet, mötesfrihet, föreningsfrihet och rätten att demonstrera, vilket finns inskrivet i vår konstitution. Detta är en demokratisk fråga. Demokrati är demokrati under ledning; det är demokrati under ett centraliserat ledarskap, inte demokrati av anarkistiskt slag. Anarkism är inte vad folket vill ha.

Problemet med stor demokrati [*da minzhu*] och liten demokrati [*xiao minzhu*]

En del har blivit förtjusta över händelserna i Ungern och Polen. Nu så, [säger de], ska vi införa stor demokrati! I deras så kallade demokrati går hundratusentals ut på gatan och verkar förtjusta över det. Det finns ett fåtal personer som kallar detta stor demokrati; [men] som jag just sagt, diktatur innebär att folket utövar diktatur, en klass utövar diktatur över en annan. Genom historien handlade all så kallad stor demokrati, demokratiska massrörelser, om antagonistiska klasser. En del av våra vänner utanför partiet, naturligtvis få till antalet, har inte förstått detta fullt ut; dessutom finns en del fientligt inställda som hoppas kunna använda stor demokrati för att på något sätt kunna bestraffa Folkregeringen. De finns. ”Den dag vi följer efter Polen, följer efter Ungern, och bestraffar kommunistpartiet, kommer jag att jubla. Vi kan

² För en diskussion beträffande omständigheterna kring denna artikel, publicerad den 29 december 1956, se MacFarquhar, *The Origins of the Cultural Revolution*, vol 1 [hädanefter *Origins I*], sid. 272 ff. Artikeln var en kritik av ett tal Tito hållit i Pula, Jugoslavien, den 11 november 1956, där han hävdade att problemen med Sovjetblocket inte bara hade att göra med Stalins misstag, utan mer grundläggande med det system som gjort dem möjliga. Kineserna avvisade Titos åsikter i ”Mer om de historiska erfarenheterna av proletarietets diktatur”, där man för första gången framlade tanken att motsättningar kunde existera både inom och mellan socialistiska länder. Beträffande talet i Pula, jfr Paul E Zimmer, ed., *National Communism and Popular Revolt in Eastern Europe* (New York, Columbia Univ. Press, 1956), sid. 516-541; beträffande ”Mer om ...”, jfr *Communist China, 1955-1959: Policy Documents with Analysis* (Cambridge, Harvard Univ. Press, 1962).

inte fortsätta med detta kommunistparti, diktaturen är för hård.” En universitetsstuderande utfärdade en uppmaning. Han vill döda mängder av människor, döda flera hundra personer. [Att tala om] flera hundra är lågt räknad; [han] vill döda flera tusen, tiotusentals, miljoner, tiotals miljoner. Givetvis är detta lite överdrivet. Även om han tilläts döda misstänker jag att han inte kommer att klara av att döda riktigt så många! Men det ger en fingervisning om vad som rör sig i hans huvud. Vidare finns det också några naiva personer, som inte förstår det konkreta läget i världen, som inbillar sig att europeiska demokratiska rättigheter är något underbart och att vi inte har tillräckligt av det. De tycker om parlamentarisk demokrati och hävdar att Nationella folkkongressen ligger på efterkälken jämfört med västliga parlament. [De] förespråkar ett tvåpartisystem liknande tvåpartisystemen i utlandet: ett parti som styr, ett som är i opposition, och sedan vice versa. [De] vill att två nyhetsbyråer konkurrerar med varandra. En del föreslår att diktaturen ska avskaffas tidigare, en del att demokrati är målet. Till dem säger vi: demokrati är ett medel, man kan också säga att demokrati är både demokrati [ett mål i sig?] och ett medel. Men i slutändan lär oss marxismens politiska ekonomi att det mänskliga [samhället], denna överbyggnad (Vilken kategori tillhör demokrati? Den tillhör överbyggnaden, ingår i politiken) tjänar den ekonomiska basen. Således, så snart man säger att demokrati är ett medel och inte ett mål känner [de] sig inte så nöjda; man måste säga att demokrati är målet för att [de ska] känna sig lite lyckligare.

Frihet. En del säger att frihet utomlands är underbart och att vi har mycket lite av det. Till dem säger vi: friheterna utomlands är inte alls så många. Deras parlamentariska frihet är bara en fasad att visa upp, det är frihet bara för bourgeoisin. Det finns ingen abstrakt frihet, bara klassmässig frihet; för att se frihet i dess mest konkreta form, titta på vilken klass eller grupp [som har det]. I England har det konservativa partiet frihet för det konservativa partiet, Labourpartiet har frihet för labourpartiet. Konservativa partiets frihet siktar att angripa Suezkanalen; labourpartiet förklarar att kanalen inte borde attackeras. En grupp män har brutit med det konservativa partiet som Anthony Edens medhjälpare [Anthony] Nutting, statssekreterare i utrikesministeriet. Han skrev artiklar där han propagerade för sin ståndpunkt.³ Eden har således Edens frihet, Nutting har Nuttings. I klassmässig frihet har man detta slags gruppfrihet och även individuell frihet för ett mycket litet antal individer. Det har aldrig någonsin i världen funnits något sådant som abstrakt frihet.

Ideologiska frågor, problem inom folket, går inte att lösa med hårdhänta metoder. Att använda hårdhänta metoder för att lösa ideologiska frågor, frågor på det andliga planet, eller problem inom folket, vore ett misstag. Alla försök att använda administrativa kommandon eller tvång för att lösa ideologiska frågor är inte bara ineffektivt utan skadligt. Ta exempelvis religionen. Den kan inte avskaffas genom administrativa kommandon, inte heller kan folk tvingas att inte tro [på den]. [Vi] kan inte tvinga folk att sluta tro på idealism. I allt som är av ideologisk karaktär är enda sättet att bli trodd att använda sig av diskussion, debatt, kritik, skolning och övertygelse.

Vart ska vi hänföra den nationella bourgeoisin? Till den första typen av motsättningar eller den andra? ”Mer om de historiska erfarenheterna av proletariats diktatur” diskuterade inte den kinesiska frågan. Men vi vet alla att den nationella bourgeoisin inte går att hänföra till den första typen, till kategorin av motsättningar mellan fienden och oss själva. [Detta beror] på att den nationella bourgeoisin har en dubbel karaktär: den är villig att godta konstitutionen, att godta den socialistiska omvandlingen, att följa med på den socialistiska vägen. Av dessa skäl skiljer sig den nationella bourgeoisin från imperialism, byråkratisk kapitalism och feodalism.

³ Anthony Nutting var en av premiärminister Edens protegéer och som tyckts ämnad en lysande politisk karriär, tills han bröt med denne om den brittisk-franska invasionen i Egypten för att återta Suezkanalen i oktober-november 1956. De artiklar Mao hänvisar till skrevs sedan Nuttings avgång.

Genom denna skillnad är den nationella bourgeoisin villig att godta den socialistiska omvandlingen. Arbetarklassen och kapitalisterna, dvs den nationella bourgeoisin, är två antagonistiska klasser. De är antagonistiska; men antagonistiska motsättningar kan omvandlas till icke-antagonistiska motsättningar, om de behandlas på rätt kan de omvandlas till icke antagonistiska, gå från den första typen av motsättningar till den andra. Om vi behandlar dem fel, om vi inte använder sådana metoder som enande och skolning då måste [motsättningarna] gå mot antagonism. Om vi placerar dem [den nationella bourgeoisin] i den första kategorin kommer vi att göra dem till fiender. [Det duger inte] att sköta saker i strid med verkligheten, i ett land som Kina, med en nationell bourgeoisin som Kinas, en nationell bourgeoisin med anti-imperialistiskt sinnelag. Alldeles nyss tog jag upp frågan om hur motsättningar inom folket ska behandlas. Frågan om hur motsättningar inom folket ska behandlas är en ny fråga. Historiskt talade Marx och Engels mycket lite om detta problem; Lenin gjorde det men bara helt kort när han sade att motsättningar fortfarande existerar i ett socialistiskt samhälle även om antagonismen försvunnit. Lenin [själv] sade att motsättningar inom folket förekommer, men Lenin fick inte tillräckligt med tid för att analysera denna fråga fullt ut. Apropå antagonism, är det möjligt att motsättningar inom folket omvandlas från icke antagonistiska motsättningar till antagonistiska? Det måste medges att så är möjligt; men på Lenins tid hade detta ännu inte inträffat, och kanske tittade han inte så noga på denna fråga eftersom han hade så kort tid på sig [som ledare för Sovjetunionen]. Efter Oktoberrevolutionen, under den period då Stalin var i ledningen, blandade han samman de två typerna av motsättningar. Frågor som att tala illa om regeringen, tala om regeringen, vara missnöjd med regeringen, vara missnöjd med kommunistpartiet, kritisera regeringen, kritisera kommunistpartiet, är egentligen problem inom folket. Men det finns två slags kritik: Det ena är när fienden kritiserar oss, när fienden är missnöjd med kommunistpartiet; och sedan har vi när folket kritiserar oss, när folket är missnöjt med oss; och de båda måste särskiljas. Under så många år gjorde inte Stalin denna åtskillnad, eller bara sällan. Några [kamrater] som arbetat i Sovjetunionen länge har berättat för mig att det inte gjordes någon åtskillnad; man fick bara tala om bra saker, inte de dåliga; man fick bara sjunga lovsånger, inte komma med kritik; vem som än kom med kritik misstänktes för att vara en fiende och riskerade fängelse eller avrättning. Dessa båda typer av motsättningar har alltid varit lätta att blanda samman, lätta att ta miste på. Inte heller vi har kunnat undgå att blanda samman [dem]. När vi undertryckt kontrarevolutionärer har vi hållit, i själva verket har vi ofta gjort det, bra folk för att vara dåliga och korrigerat dem och misstänkt [dem] som aldrig varit kontrarevolutionärer för att vara kontrarevolutionärer och bekämpat dem. Är det inte på det viset: det har hänt tidigare och det händer fortfarande idag. Det viktiga är att vi har en regel: Att klart göra skillnad på fienden och oss själva; när det finns misstankar leder det till kamp; när det görs misstag, rätta till dem. Under Yenanperioden hade regeringstjänstemän och skolor en regel: Kontrarevolutionärer inom förvaltningen, skolor, de väpnade styrkorna, organisationer, folkets organisationer, även om de var medvetna kontrarevolutionärer, skulle inte dödas; mindre kontrarevolutionärer skulle inte dödas och inte heller grövre skulle dödas. I praktiken följdes den regeln även om det inte fanns någon lagstiftning om det. Eftersom det finns undantag till lagarna är ett mindre antal undantag oundvikliga. Men i praktiken dödade vi inte någon. Inte en enda. Denna regel gör att vi har garantier för att i den osannolika händelsen av ett misstag finns det fortfarande utrymme för försoning. Hur lätt det är med sammanblandning visar sig också i de båda fraktionerna, vänster och höger. Personer med högertendenser anses inte göra någon åtskillnad mellan fienden och oss själva, hålla fienden för att vara en del av oss. Vi har fortfarande sådana personer bland oss idag. Enligt vår uppfattning, enligt de breda massornas uppfattning, är de fiender, [men] enligt dessa få är de vänner. Exempelvis har jag ett dokument här, en kamrat skrev till brev till mig och nu har det

delats ut bland er. Han är emot frigivningen av Kang Ze.⁴ Som han ser det är Kang Ze en fiende. Denna person [brevskrivaren], som var delegat på [andra] kongressen i december i fjol med Allkinesiska federationen av industri och handel, kommer från Xiangyang-distrikten.⁵ Kang Ze arbetade tidigare i Xiangyang. (Han dödade [brevskrivarens] son) och där för är han [brevskrivaren] mot frigivning av Kang Ze; men de som varit vänner till Kang Ze var av annan uppfattning; de tänkte och kände annorlunda, och därför skilde sig deras [hållning] åtskilligt från folkets. Den skiljer inte på oss och fienden. Månen i Amerika och månen i Kina är inte olika, [men] en del anser till och med att den amerikanska månen är bättre än den kinesiska. Jag tror att månen i Amerika och månen i Kina är samma måne, men om man säger att den amerikanska månen är bättre än den kinesiska kan jag helt enkelt inte tro på det. Varför skulle din måne vara bättre än min?

”Vänsterister”, ”vänsteropportunist”. S k ”vänsterister” är ”vänster” bara inom citattecken, inte den riktiga vänstern. De personerna betonar på ett överdrivet sätt antagonistiska motsättningar mellan fienden och oss själva. Exempelvis var Stalin den sortens person; även vi har sådana personer som betonar [dem] till överdrift, tar den andra typen av motsättningar, motsättningar som egentligen är inom folket, för att vara den första sortens, tar dem som [motsättningar] mellan fienden och oss. Under kampanjen för att undertrycka kontrarevolutionärer dök detta upp åter och åter. Som jag redan sagt tidigare, detta är ”vänster”. Under Yenan-perioden, 1942, framförde vi parollen om enhet-kritik-enhet som princip för att lösa motsättningar inom folket. Vi arbetade fram denna formel. Närmare bestämt innebär det att utgå från en önskan om enhet, gå vidare till kritik eller kamp och komma fram till ny enhet på ny bas. Senare [använde vi] oss av detta för att lösa motsättningar inom partiet, motsättningar inom kommunistpartiet, dvs motsättningen mellan dogmatism och den breda massan av partimedlemmar och motsättningen mellan dogmatism och marxism. Den politik som tidigare använts var den som kommit från det västliga paradiset.⁶ Det ”västliga paradiset” var Stalin och [politiken] benämndes ”hänsynslös kamp och obarmhärtiga slag”. När vi insåg att detta inte var lämpligt, när vi senare kritiserade dogmatism, upphörde vi med metoden att ”behandla en person som han behandlar dig” [dvs öga för öga]. [Vi] valde en annan metod, en annan politik, som går ut på att enas med dem, att utgå från viljan till enighet, att gå via kritik eller kamp för att uppnå enhet på ny grundval. Denna politik startade uppenbarligen [sic] under korrigerings[rörelsen] 1942. Efter några år, 1945, i samband med sjunde partikongressen, hade målet om enhet uppnåtts, medan den mellanliggande perioden handlat om kritik. Varför vill [vi] först ha enhet, vill ha en strävan efter enhet? Om man inte har den första enheten, inte har viljan till enhet, när kampen startar kommer kampen att leda till en fullständig röra, där det inte går att sätta stopp. Är inte det fortfarande ”hänsynslös kamp och obarmhärtiga slag”? Eftersom man subjektivt inte hade någon sådan önskan var man inte beredd att enas med dem; man måste därför gå igenom processen med att först enas, därefter kritisera och bekämpa, för att till sist nå enhet. Genom denna process har vi kommit fram till formeln: enhet-kritik-enhet. Senare utvidgades detta till att gälla även utanför partiet, [sedan] steg för steg till Beijing. Vi

⁴ Kang Ze (1904-1973), som varit en av ledarna för de ökända Blåskjortorna och en nära rådgivare till Chiang Kai-shek, var en av Guomindangs generaler, som blev tillfångatagen 1948 av kommunistpartiets arméer. Han var utexaminerad vid militärakademien i Whampoa och hade studerat i Moskva. Jfr Lloyd Eastman, *The Abortive Revolution* (Cambridge, Harvard Univ. Press, 1974), sid. 36-37, 71-74.

⁵ Xiangyang är ett län i norra Hubeiprovincen, på gränsen till Henan. Det är inte känt vem brevskrivaren var.

⁶ Mao förefaller använda sig av minst två buddhistiska hänseftningar här: (a) det ”västra paradiset” som styrdes av Buddha Amitabha (*E-mi-tuo-fo* på kinesiska); (b) munkarnas resor västerut (dvs Indien) under Tangdynastin, bl a Xuanzang (Hsuan-tsang), som tog med sig tillbaka heliga texter från buddhismens hemland och översatte dem till kinesiska. Den berömda pikareskromanen *Xi you ji*, löst baserad på Xuanzangs bedrifter, har nu i sin helhet översatts av Anthony C Ju som *The Journey to the West*, 4 vol., (Chicago, Univ. of Chicago Press, 1977-1983). En tidigare och starkt förkortad version publicerades av framlidne Arthur Waley med titeln *Monkey*, (London, Allen & Unwin, 1942).

rådde även de demokratiska partierna att anta denna metod för kritik ... Vi kan använda den metoden mot kapitalister, dvs utsugarna. Att få Taiwan att använda den tror jag kommer att bli svårare! På grund av att de är utsugare, [men] de är ett annat slags utsugare. Det skulle inte fungera om Chiang Kai-chek använde den. Chiang Kai-chek och Hu Shi är av den andra sorten. Kan kampen mellan de båda⁷ vara som om vi ville kritisera John Foster Dulles; skulle vi starta från strävan efter enhet, gå via kritik och nå enhet på ny grundval? Omöjligt. [Skratt] Men det är möjligt att göra med den nationella bourgeoisin; det har bekräftats fullständigt. Folk som gjort misstag, folk med olika former av småborgerligt tänkande, folk med kapitalistiskt tänkande, idealister, folk med metafysiskt tänkande, [liksom] religiösa kretsar, i alla dessa fall kan denna metod användas, populariseras, [och] sprida den inom folkets led. Skolor, fabriker, kooperativ, butiker, alla kan använda denna metod. Inom en befolkning på 600 miljoner kan [den] användas även på avväpnade fiender, fiender som befriats från sina vapen. Exempelvis behandlade vi krigsfångar på detta sätt. Vårt sätt att behandla krigsfångar sedan de avväpnats jämfört med innan är två [olika] förhållningssätt. Innan de avväpnats är det soldat mot soldat, general mot general, du dör och jag lever: när de avväpnats använder vi en annan attityd mot dem. Vad beträffar brottslingar som dömts till omvandling (*gaizao*) genom arbete använder vi också denna metod, där vi utgår från en vilja till enhet. En krigsfånge, en avväpnad fiende, en avslöjad spion, som [vi] klart kan identifiera, beslutar vi att inte döda. Vad händer sedan? Omskola honom. Att omskola är att utgå från vilja till enhet. Man låter honom leva, sopa inte bort honom. I fjol, den 2 maj 1956, talade jag om tio frågor [*shi tiao*] vid en session med högsta statskonferensen. Vid den konferensen diskuterade jag tio frågor, bland dem två frågor (många av er som är här idag var också närvarande vid det mötet); en fråga var fienden och oss själva; en fråga var rätt och fel. En fråga var relationerna mellan fienden och oss själva; en fråga var relationen mellan rätt och fel. Denna relation mellan rätt och fel är inget annat än ömsesidiga relationer inom folket, motsättningar inom folket.⁸

Det jag sagt tidigare är första delen, inledningen. Frågan om två typer av motsättningar. Nu ska jag gå över till frågan om att undertrycka kontrarevolutionärer.

Undertryckandet av kontrarevolutionärer

Frågan om undertryckandet av kontrarevolutionärer är en fråga av den första typen av motsättningar [dvs mellan fienden och oss själva]. Komparativt talat, när allt kommer omkring, hur har vårt land skött uppgiften att undertrycka kontrarevolutionärer? Bra eller dåligt? Som jag ser det har det funnits brister, men jämfört med andra länder har vi skött oss relativt bra. Bättre än Sovjetunionen, bättre än Ungern. Sovjetunionen var för vänsteristiskt, Ungern för högeraktigt. Vi har lärt oss av detta, inte för att vi är särskilt begåvade. På grund av att Sovjetunionen var för mycket vänster har vi lärt oss en del av den erfarenheten. Vi själva har också

⁷ Detta är ett oklart stycke, men Mao verkar hänvisa till sin uppfattning att USA använde sig av Hu Shi för att isolera Chiang Kai-chek.

⁸ Maos tal inför detta forum finns inte tillgängligt i sin helhet, men omständigheterna kring det diskuteras i *Origins 1*, sid. 51-56. Talet den 2 maj lanserade officiellt parollen "Låt hundra blommor blomma, låt hundra meningsriktningar tävla". Ett kort utdrag finns översatt i *Survey of China Mainland Press 4000* (USA:s generalkonsulat, Hong Kong), sid. 16. Maos hänvisning ovan till "tio frågor" för tanken till hans väl återgivna och mer berömda tal vid en utvidgad konferens med politbyrån den 25 april 1956, som officiellt ingår i "Om de tio viktiga förhållandena" (*Shi da guanxi*) i *Valda verk 5*, sid. 270-292, och diskuteras i *Origins 1*, sid. 48-51. De båda ämnen (*tiao*) Mao nämner, liksom hans användning av begreppet "förhållande" (*guanxi*) för att beskriva dem verkar syfta på frågorna 8 och 9 i hans tidigare tal. Huruvida det föreligger en sammanblandning av april- och majtalen här, eller om samma eller ett liknande tiopunktsformat användes i maj, vilket detta stycke antyder, är oklart. I själva verket tycks den officiellt tryckta versionen av "Tio stora förhållanden" vara en sammanbaktning av dessa båda tal gjord av Maos sekreterare Hu Qiaomu 1975 i samband med förberedelserna av SW 5. Se Gong Yuzhi, "Tong Shi Lamu jiaoshou de tanhua" (Ett samtal med professor Schram), *Wenxian he yanjiu: 1984 nian huibianben* (Dokument och forskning: 1984 urval), (Beijing, *Renmin chubanshe*, 1986), sid. 251-252.

gjort oss skyldiga till vänsteristiska överdrifter. Under tiden i de södra basområdena, när vi fortfarande var ganska okunniga, led vi förluster och alla basområden utan undantag använde samma sovjetiska metod.⁹ Senare ställde [vi] saker och ting till rätta och först då började vi skaffa oss erfarenhet. I Yenan införde [vi] slutligen en del regler. Inte en enda person fick dödas och större delen [av dem som gjort sig skyldiga till överträdelser] fick inte arresteras. När vi kommit till Beijing [dvs efter kommunisternas seger 1949] skedde en del förbättringar, även om det fortfarande finns brister, misstag. Ändå har det gjorts framsteg. Jämfört med Sovjetunionen finns två linjer¹⁰ (detta gäller det förflutna, inte idag, nämligen den tid då Stalin hade makten; han skötte det dåligt). Det fanns två sidor hos honom. En sida handlade om att undertrycka riktiga kontrarevolutionärer; det var den goda sidan. Den andra sidan var när många människor dödades obefogat, viktiga personer. Till exempel dödades en stor andel av delegaterna vid kommunistpartiets kongress. Hur många inom centralkommittén tog han död på? Han grep och dödade XX procent av delegaterna på sjuttonde partikongressen och han grep och dödade XX procent av dem som valts in i centralkommittén på sjuttonde kongressen.¹¹ Vi gjorde inte något sådant efter att ha varit med om hans exempel. Har några blivit dödade obefogat? Ja, under den stora [kampanjen] för att undertrycka kontrarevolutionärer [*sufan*], 1950, 1951, 1952, under de tre åren av stor *sufan* hände det. [När] lokala översittare och ond lågadel [*tuhao lieshen*] i [kampanjen mot] de fem sorterna av kontrarevolutionärer, förekom det. Hur många dödades sammanlagt? Sjuhundratusen dödades [och] därefter har sannolikt över 70 000 till dödats. Men färre än 80 000. Sedan i föl har vi i stort sett inte dödat någon; bara ett litet fåtal individer har dödats. Sen säger folk, ”Ni är så nyckfulla, om ni hade vetat vad det skulle leda till varför började ni då som ni gjorde? Och nu vill ni åter ha mer dödande.” De senaste fyra-fem åren har vi bara dödat några tiotusentals människor. Sedan ifjol har vi mer eller mindre inte dödat någon, bara ett fåtal, några individer. 1950, 1951 och 1952 dödade vi 700 000. Tidningarna i Hong Kong har spätt på den siffran (på den tiden behövde vi inte ägna oss åt räkenskap med dem); de hävdade att vi dödat 20 miljoner. Om vi drar bort 700 000 från 20 miljoner blir skillnaden 19 300 000. Det blev 19 300 000 över. ”Tyrannen Zhou kan ju inte ha varit så ondskefull”.¹² Hur skulle vi ha kunnat döda 20 miljoner människor? Sant är att 700 000 personer dödades; [men] om de inte dödats hade folket inte kunnat höja sina huvuden. Folket krävde [*yaoqiu*] att de skulle dödas för att frigöra produktivkrafterna. De [som blev dödade] utgjorde fjättrar på produktivkrafterna. ”Onda despoter” – despoten i Öst, despoten i Syd, despoten i väst, despoten i centrum¹³, ryggraden i de fem typerna av kontrarevolutionärer.

⁹ Detta syftar på slutet av 1920-talet och början av 1930-talet.

¹⁰ Mao förefaller vilja säga att KKP och SUKP hade haft två mycket olika politiska sätt att hantera ”kontrarevolution”, åtminstone till helt nyligen.

¹¹ SUKP:s 17 partikongress ägde rum 1934. Avlägsnandet av de exakta siffrorna gjordes antagligen av dem som sammanställt denna icke officiella volym. En annan version av denna text i *Mao zhuxi wenxian san shi pian* (Trettio texter av Ordförande Mao), (Beijing Teshu Gangchang Xuanchuan Qinwuzu), sid. 96-97, har siffror rörande detta: 80 procent av delegaterna och 50 procent av centralkommittén dödades. Olyckligtvis är den texten för närvarande inte tillgänglig, men diskuteras delvis (inklusive citaten i detta stycke) i Schoenhals, ”Original Contradictions”.

¹² Citaten syftar på den beryktade siste härskaren i Shangdynastin, vars brott anses ha utgjort orsaken till dynastins sammanbrott på 1200-talet före vår tideräknings början. Se Arthur Waley, *The Analects of Confucius* (London, Allen & Unwin, 1938). Luo Ruiqing, kortvarig minister för den allmänna säkerheten, uppges ha sagt 1964 att 4 miljoner människor avrättats mellan 1948 och 1955 (en siffra som inte tar hänsyn till dödade i strid).

¹³ Termen lyder *e ba* eller *ba tian*. *Ba* översätts vanligen med ”hegemon”; men i detta fall syftar Mao inte på de forna krigsherrarna utan använder en vanlig term för ”lokal despot” i en rad Pekingoperor, som de operor som är baserade på Qingromanen, *Shi gong an* (Lord Shis fall), där en är *Si ba tian* (De fyra himmelska despoterna). Denna användning av *ba tian* var vanlig bland bönderna för att beskriva bydespoter under det tidiga 1950-talets kampanjer mot kontrarevolutionärer.

Nu har vi några som vill upphäva denna dom, några vänner som vill upphäva denna dom. Det är fel att upphäva domar från den tiden; jag anser inte det vara värt att upphäva. Om den upphävs kommer folket att resa sig och slå oss med sina käppar, bönderna kommer att resa sig och slå oss med sina käppar, arbetarna kommer att ta upp något vapen, ta järnrör och slå oss.

Ta Ungern till exempel, Ungern hade i stort sett inte undertryckt kontrarevolutionärerna. De dödade Rajk; [de] dödade i själva verket några revolutionärer men mycket få kontrarevolutionärer.¹⁴ Därigenom uppstod händelserna i Ungern. När de tittat på vårt land och jämför med händelser liknande dem i Ungern säger folk att läget i Kina är mycket stabilt. Utlämnin- gar som sett hur [det] är här håller också med, [och] det gör vi också.

Har det förekommit några oroligheter i Kina efter händelserna i Ungern?

Vi har sett några små orosungar. ”En bris som växer ger krusningar på en pöl av vårvatten”.¹⁵ Detta vårvatten piskades upp, men det blev inga stora vågor av det slag som en kraftig tyfon åstadkommer. Vad var orsaken? Det finns flera. Kampanjen mot kontrarevolutionärer hade i stort sett undertryckt kontrarevolutionärerna; bara några stycken återstod, bara några väldigt, väldigt få. Det är en [orsak]. Men det är inte den främsta! I första hand [på grund av att] basområdena, befrielsearmén, kommunistpartiet och demokratiska inslag har uppstått ur årtionden av revolutionär härdning; efter årtionden av härdning i kamp, har vårt parti slagit rot, vår armé skaffat sig stridsvana, vi har gradvis utvecklat basområdena, [och] tog inte kontrollen helt plötsligt i Kina. Demokratiska inslag har också härdats, delat vedermödrorna. Studenter har [medverkat i] Nionde december-[rörelsen], Åttonde september-[händelserna], Trettionde maj-rörelsen, bojkotten av japanska varor, [och] Fjärde majrörelsen. Från Fjärde majrörelsen har olika former av studentrörelser ingått i den anti-imperialistiska traditionen. Vad heter det nu, folkets förtruppskår var först. De var först om att härdas genom den långa perioden av kamp mot imperialismen, byråkratisk kapitalism och feodalism. Folket har lärt sig [av detta]; även intellektuella har lärt sig [av detta]; de intellektuellas självutbildning är inget annat än självomvandling. Men Ungern har inte haft detta. Det andra [skälet] är att vi mer eller mindre undertryckt kontrarevolutionärerna; givetvis finns även andra orsaker. Till exempel [våra] ekonomiska åtgärder, vår politik mot den nationella bourgeoisin: [politiken] för att enas med den nationella bourgeoisin, enas med de demokratiska partierna. Hur ser nu sammansättningen av studenterna ut vid våra universitet? Till och med nu utgörs 80 procent av söner och döttrar till jordägare, rika bönder och kapitalister. Men i Ungern är 60 procent av universitetsstudenterna söner och döttrar till arbetare och bönder. Sönerna och döttrarna till arbetare och bönder är pigga på att strejka, pigga på att demonstrera och ta order a ”Petöfci- cirkeln”.¹⁶ Våra söner och döttrar till jordägare, rika bönder och kapitalister – här har vi naturligtvis ingen ”Petöfci-cirkel” – älskar sitt land. Med undantag för ett litet fåtal, som använ-

¹⁴ László Rajk blev hängd 1949 efter en sovjetliknande skådeprocess, där den tidigare politbyråmedlemmen och inrikesministern kom med den osannolika bekännelsen att han intrigerat med Tito för att störta den sovjetstödda regimen i Budapest och dra ut Ungern ur det kommunistiska blocket. I likhet med andra högt uppsatta offer i andra östeuropeiska stater vid denna tid var Rajk en syndabock i Stalins kampanj mot ”nationalkommunismens” spöke i efterdyningarna till Jugoslaviens utmaning mot hans order och sedan de uteslutits ur blocket 1948. Se Hugh Seton-Watson, ”Introduction” i Melvin J Lasky, ed., *The Hungarian Revolution* (London, Secker & Warburg, 1957), sid. 18-19, och Ernst Halperin, *The Triumphant Heretic* (London, Heinemann, 1958), sid. 188-195. I den kinesiska texten säger Mao i själva verket att ”han” dödade några revolutionärer, vilket rimligen bör syfta på Rajks tid som inrikesminister; men innebörden i stycket är klart att Rajk var en av de felaktigt avrättade revolutionärerna och att *ta* (”han”) bör utläsas *tamen* (”de”).

¹⁵ *Feng zhaqi chui zhou chunshui*. Detta är ett citat från Feng Yansi (903-960), en poet under de fem dynastierna. Översättning i Daniel Bryant, *Lyric Poets of the Southern Tang* (Vancouver Univ. of British Columbia Press, 1982), sid. 35. Samma mening återkommer hos Mao ned på sid. 206 i den kinesiska texten.

¹⁶ Denna författarorganisation, uppkallad efter en revolutionär 1800-talspoet som blev en symbol för den ungerska nationalismen, spelade en ledande roll i kraven på demokratiska reformer under månaderna före det ungerska upproret; se Lasky, sid. 21, 47. Mao blev tämligen besatt av Petöfci-cirkelsyndromet.

der konstiga ord, klagar och förespråkar stor demokrati, är för att folk ska dödas, är den stora majoriteten patrioter, [som] gillar socialismen, [och] vill göra Kina till en stor nation; [och eftersom de] har den sortens ideal ligger vi bättre till än Ungern. Jämförelsevis var vårt undertryckande av kontrarevolutionärer inte lika vänsteristisk som i Sovjetunionen och inte lika högerinriktad som i Ungern. Vår politik lyder, rensa ut kontrarevolutionärerna, korrigera misstag; om det finns kontrarevolutionärer måste de undertryckas; om det gjorts misstag måste de korrigeras!

Har det förekommit överdrifter? Ja. Har det förekommit underlåtenhetssynder? Återigen, ja. Överdrifter och underlåtenhetssynder existerar båda två. Vår linje gick ut på att lita på massorna för att rensa bort kontrarevolutionärer. Denna linje har givetvis sina brister, men på det hela taget är den bättre – massorna har skaffat sig erfarenheter, under kampen har massorna skaffat sig erfarenheter. [Om] ett misstag begås skaffar sig massorna erfarenhet genom att göra ett misstag; det kallas att göra ett misstag; [om] saker görs på rätt sätt [då skaffar sig massorna] erfarenhet av att göra saker på rätt sätt. Vi hoppas att de misstag som gjorts under arbetet på att undertrycka kontrarevolutionärer kommer att rättas till. Kommunistpartiets centralkommitté har redan vidtagit åtgärder för att korrigera dessa brister. Vi föreslår att detta år och nästa (om möjligt under två år; utförs det bra kan det fullbordas detta år) ägnas åt en stor utredning, en omfattande utredning, en summering av erfarenheter. [Under utredningarna inom] centrala [organisationer], kommer Nationella folkkongressens ständiga utskott och Kinesiska folkets politiskt konsultativa kongress att ha ansvaret [*zhuchi*]; ute i landet kommer de ständiga utskotten inom provinsiella och kommunala folkkongresser och politiskt konsultativa kongresser att ha ansvaret. Enskilda utredningar är kanske inte så effektiva, [då vi väntar på] att någon ska skriva ett brev och tala om att han har ett problem och att det därefter görs en utredning. Vårt mål för närvarande är, först, att inte hälla kallvatten på [kadern]; [och], sedan, att hjälpa dem. Att kasta kallvatten på en majoritet av kadern är inte bra. [Om man säger], ”[Allihop] har gjort fel”, ”Det var ni som gjorde fel” blir följden att ingen kader kommer att våga höja på huvudet. Först, håll inte på kallvatten. Därefter, när ett misstag inträffar måste det förvisso rättas till, det misstaget måste rättas till. Detta inkluderar [misstag från] ministeriet för allmän säkerhet och ministeriet för övervakning.¹⁷ Avdelningen som ansvarar för omskolning genom arbete har också åtskilliga brister.¹⁸ Nationella folkkongressens ständiga utskott och centralkommitténs ständiga utskott ska ta hand om [genomförandet av utredningen]; vidare hoppas vi att medlemmar av dessa ständiga utskott, representanter för Nationella folkkongressen och medlemmarna av centralkommitténs utskott också ska ansluta sig; särskilt alla som har möjlighet bör delta i utredningen och göra en sammanfattande utredning. Detta kommer att bidra till vårt lagstiftande arbete. Regionalt finns folkkongresser och politiskt konsultativa kongresser vars medlemmar bör ansluta sig.

Det finns fortfarande kontrarevolutionärer, men inte många. Det är två meningar som uttrycker två saker. Först att det fortfarande finns kontrarevolutionärer. En del säger att det inte finns några, världen är redan lugn och fridfull. Vi kan stapla kuddar högt, högt.¹⁹ Detta stämmer inte med verkligheten. På jordgloben finns ett Kina, i Kina finns Beijing, i Beijing finns ett institut för aeronautik, på institutet för aeronautik har kommunistpartiet en avdelning,

¹⁷ Det senare ministeriet bildades 1954 ur Folkets övervakningskommitté. Det avskaffades 1959 utan några tecken på att något nytt organ övertagit dess funktioner. Se Klein och Clark, 2, sid. 1113. Avskaffandet av det kan ha avspeglat den allmänt sett hårdare behandlingen av politiska brott efter Anti-höger kampanjen.

¹⁸ Mao använder ”omskolning genom arbete” två gånger. Möjligen avsåg han att specificera både ”omskolning genom arbete” (*lao gai*) och ”rehabilitering genom arbete” (*lao jiao*). Beträffande skillnaden mellan dessa båda bestraffningar, se Jerome Alan Cohen, *The Criminal Process in the People's Republic of China, 1949-1963: An Introduction* (Cambridge, Harvard Univ. Press, 1968), sid. 258, 260.

¹⁹ Detta syftar på det kinesiska uttrycket *gao zhen wu you* (”att sova utan oro på höga kuddar”, ”fri från bekymmer”) från Zhan Guo Ce (Berättelser från de krigande staterna).

kommunistpartiets avdelning har en vice sekreterare – vad heter den mannen? Vi borde tillkännage den mannens namn (i publiken [skriker någon]: Ma Yunfeng). Ma Yunfeng skrev ett slagord. Det löd, ”Bekämpa att Sovjetunionen skickade trupper till Ungern”. Det var inte bara det att han, en vice avdelningssekreterare, inte rådgjorde med partikommittén, i hemlighet tillverkade han [också] flera affischer, [och] satte upp dem överallt. I själva verket ställde sig denne medlem av kommunistpartiet bakom ett kontrarevolutionärt uppror och att väststaterna skulle ”undsätta” Ungern. Således kan vi konstatera att det fortfarande finns kontrarevolutionärer. Överdrifter och ungerlåtenhetssynder förekommer också. En person som han är inte nödvändigtvis kontrarevolutionär, [även om] han har reaktionära åsikter; senare blev denne man utesluten ur partiet. Men han fick fortsätta [på aeronautiska institutet] för studier. Även om han agerat reaktionärt vore det inte rätt att säga att han är någon som sänts över av Chiang Kai-chek eller någon liknande. [Vi har] upptäckt många reaktionära affischer på skolorna i Beijing. De finns både på fabriker och skolor. Därför är ”teorin om att kontrarevolutionärer inte existerar” eller uppfattningen att allt under himlen är frid och ro felaktig. För det andra: men det [finns inte många kontrarevolutionärer]. Dvs, kontrarevolutionärerna är mycket få. Båda dessa aspekter måste fastslås. Om [man] säger att det fortfarande finns många kontrarevolutionärer nu är den uppfattningen felaktig; följderna kommer att bli att orsaka kaos. När jag säger, [av] tio fingrar, ta bort nio, [och] åtminstone är ett kvar, men det betyder inte att det fortfarande finns 10 procent kontrarevolutionärer.²⁰ Det kan vara så att [det finns] bara 1 procent kontrarevolutionärer; [om] det finns 100 kontrarevolutionärer kan det röra sig om bara 0,1 procent, inte många.

Är det dags för allmän amnesti? En allmän amnesti för med sig många problem. [En del] vänner är intresserade [av detta]. Jag är allmänt sett ingen anhängare av denna [idé]; [Jag är] ett negativt element [Skratt]. Det blir därför svårt att undvika en viss friktion med några vänner. Allmän amnesti bör aldrig beviljas. [Det] finns inskrivet i konstitutionen. Om man har uppdraget som Ordförande är det inte svårt att inte hålla fast vid konstitutionen? Jag säger, det finns ingen anledning att använda denna term. I själva verket är en allmän amnesti möjlig; men det finns ingen anledning att använda termen, allmän amnesti, [som skulle innebära] att alla kontrarevolutionärer måste frigges omedelbart. Om det blir allmän amnesti måste den inkludera Kang Ze, Wang Yaowu, Xuantonkejsaren [Pu Yi], Du Yuming.²¹ [Om] alla dessa män ska frigges kommer vanligt folk med säkerhet att motsätta sig det. Till och med brottslingar som undergår omskolning genom arbete säger, ”Ni har benådat alla stora kontra-

²⁰ De nio fingrarna/ett finger formuleringen var ett av Maos favoritsätt att bagatellisera problem. Här känner han uppenbarligen behovet av att utveckla detta för att hindra anhängarna till en hårdare linje från att ta honom bokstavligen.

²¹ Om Kang Ze, se not 4 ovan. Wang Yaowu var en ineffektiv nationalistisk general, vars halvhjärtade ledarskap som guvernör i Shandong bidrog stort till att den provinsen intogs av de kommunistiska styrkorna 1948. Se Jacques Guillermaz, *A History of the Chinese Communist Party, 1921-1949* (London, Methuen, 1972), sid. 403; Lloyd E Eastman, *Seeds of Destruction* (Stanford Univ. Press 1984), sid. 163, not 14, 261-262. Pu Yi var den siste kejsaren från Qingdynastin, vars abdikation i februari 1912 innebar slutet på den kejsarliga eran. 1934 blev han ”kejsare” för den japanska marionettstaten i Manchukuo (Manchuriet). Efter andra världskriget fängslades han av ryssarna och överlämnades 1950 till den nya kommunistregeringen i Kina. Efter tio år i fängelse (omskolning genom arbete) som krigsförbrytare, där han mot slutet ofta plockades fram för intervjuer med utländska besökare som exempel på regimens storsinhet, blev han i slutet av 1959 benådad. Han blev medlem av nationella kommittén i nationella folkkongressen och skrev en självbiografi: Aisin-Gioro Pu Yi, *From Emperor to Citizen*, 2 vol, (Peking Foreign Languages Press, 1964, 1965). Hans liv skildrades nyligen i den prisbelönta Bertoluccifilmen *Den siste kejsaren*. Du Yuming, en av Chiang Kai-cheks favoritgeneraler, tillfångatogs när han försökte fly från slagfältet i januari 1949 efter att ha överlämnat det nationalistiska arriärgardet till kommunisterna under Huai-Hai-kampanjen. Se *BDRC* 4, sid 326-328; och J A Fyfield, *Re-educating Chinese Anti-Communists* (New York, St. Martin’s Press, 1982), sid. 13-17. Den boken har också ett kapitel (sid. 56-66) om Fushanfängelset, där Pu Yi hölls. Wang, Pu Yi och Du benådades samtliga, tillsammans med många andra, vid samma tidpunkt (Pu Yi, sid. 477).

revolutionärer, varför har ni inte benådat mig?” Alla brottslingar säger så. [Om det blir amnesti] kommer domstolarna inte att ha något att göra, inte heller åklagarväsendet kommer att behövas, eftersom till och med Kang Ze kan bli benådad! En del säger, ”Till och med Taiwan kan benådas, till och med Chiang Kai-chek kan bli benådad, varför kan då inte folk som Kang Ze bli benådade?” Vem benådade Chiang Kai-chek? Det finns ingen nåd för honom, Nationella folkkongressen har inte beslutat att benåda Chiang Kai-chek! [Vad] vi i själva verket föreslog Chiang Kai-chek var följande, Om du gör revolt kommer du att bli upprorsgeneral, [och] då kommer [du] att ha [förtjänat] rätten till nåd. Folk på Taiwansidan måste göra uppror. Men nu talar vi inte om banditen Chiang, [eller] ”Chiang Kai-cheks banditgång”, men han är annorlunda: [han] kallar oss dagligen ”kommunistiska banditer”, [och] han är inte artig mot demokratiska personligheter heller och kallar dem ”förrädare”, exempelvis ”Förrädaren Zhang Zhizhong”.²²

Därför kan vi inte frige [folk]. Innebär det att aldrig kan frige [dem]? Naturligtvis inte. Jag anser att [de] ska frigges gradvis. Frige en i hemlighet, frige en annan öppet; frige någon i dag, frige någon annan i morgon. Hur som helst kommer det inte att stå i tidningarna och kommer [vi] att utfärda något direktiv. [Frigivning] av ett mindre antal kända namn kommer att övervägas i framtiden. Hur ska man till exempel hantera Xuandongkejsaren? Han är kejsare, min närmaste överordnad (Skratt). Folk som fyllt fyrtio eller femtio är alla hans undersåtar, hela hans folk. Men Xuandongkejsaren har också förolämpat folket. I framtiden kan han bli frigiven, men nu går det inte. För närvarande kan det ännu inte bli någon allmän amnesti. En benådning skulle inte vara till någon fördel för honom; [det] är inte till någon fördel för Kang Ze heller eller för Du Yuming. Folket skulle inte [förstå en frigivning av dessa män]. Vi kan bjuda dem på ett besök till Himmelska fridens port, den stora Wuhanbron, fabriker och byar. Xuandongkejsaren har [varit ute och] sett saker och Kang Ze också.²³ Studier, skolning, tidningsläsning, forskning. Vi kan fundera på om det är möjligt att finna lite arbete åt dem. [Man kan] till och med ge dem lite arbete i fängelset. Gradvis frige de få brottslingar som någorlunda grundligt ångrat sig. De som ångrat sig någorlunda grundligt, de som inte gjort sig skyldiga till allvarliga brott, kan frigges gradvis. Frige [dem] på det viset från och med nu; skriv inget i tidningarna, eftersom detta är ett problem som rör folket; [i annat fall] kommer bönderna att ta till sina käppar och arbetarna sina järnrör och gå till attack; vi kommer inte att klara av det, våra händer är inte starka nog för att binda upp en kyckling. Det är den andra frågan.

Socialistisk omvandling

Den tredje är frågan om socialistisk omvandling. [Jag] kommer bara att ta upp några punkter; en fråga gäller kollektiviseringen.²⁴ Efter andra hälften av fjolåret, efter högvattnet under den första halvan av året, har folk funderat lugnt, och några frågor har dykt upp. Under första

²² Zhang Zhizhong, en ledande nationalistgeneral, stod Chiang Kai-chek tillräckligt nära för att av denne anförtros att förhandla med Zhou Enlai vid de misslyckade samtalen i slutet av andra världskriget. I början av 1949 ledde han en delegation för att förhandla om fred i inbördeskriget; men när kommunisternas villkor avvisades av president Li Zongren böjde sig Zhang för det oundvikliga, stannade kvar i Beiping (som staden kallades då) och hjälpte senare kommunisterna att ta över hans forna herresäte i nordost. Vid tiden för Maos tal 1957 var han medlem av de ständiga kommittéerna inom nationella folkkongressen och kommunistpartiets centralkommitté och innehavare av Folkrepublikens Befrielseorden, första graden. Zhangs självbiografi, *Wo yu gongchan dang* (Kommunistpartiet och jag), (Beijing, Wenshi ziliao), gavs ut 1980. Se även *BDRC* 1, sid. 41-46.

²³ Pu Yi fick göra en tre dagars inspektionstur i Fushan i början av 1956 och ytterlige en längre, åter i Nordost, under andra halvåret 1957; se Pu Yi, vol 2, sid. 408-416, 444-453. Motivet för att benåda honom och de nationalistiska generalerna 1959 var storsinnet i samband med Folkrepublikens tioårsdag, *ibid.*, sid. 466-467.

²⁴ Termen betyder egentligen kooperativisering (*hezuo hua*), eftersom kinesiska kollektivjordbruk kallades jordbruksproducenternas kooperativ. För betydelsen av kollektiviseringens höjdpunkt 1955-1956, se *Origins* 1, sid. 15 ff. [i fortsättningen använder vi begreppet ”jordbrukskooperativ” som är det som används i svenska översättningen av Maos *Valda verk*]

halvåret var överlägsenheten [hos jordbrukskooperativen] enorm, under andra halvåret blev överlägsenheten mycket liten; en vind började märkas, ingen tyfon men en bris med budskapet, Kollektivisering fungerar inte! Bland de dokument som delats ut idag rör ett jordbrukskooperativet Wang Guofan; var vänliga och ta en titt på det.²⁵ Här saknar [vi] en dålig förebild. I framtiden bör [vi] leta efter några [olika] sorters modeller; [här] har vi en bra modell, det är den bästa modellen för ihärdig kamp. Jordbrukskooperativ måste förvisso upprättas genom ihärdig kamp, varje företag har sina svårigheter, [och] tillväxten av nyligen uppkomna saker [*xinsheng shiwu*]²⁶ måste ske genom vridningar och svängar, måste utsättas för kritik. Folk är inte vana vid kollektivt leverne; kollektivt leverne är något ovanligt för folket, särskilt välbärgade mellanbönder. Välbärgade mellanbönder är de som är minst vana. Vilka är det som stöder jordbrukskooperativen? Fattigbönderna och lägre mellanbönder. Vilka är missnöjda med kollektiviseringen? Förutom jordägare och rika bönder är det välbärgade mellanbönder. De som är mycket missnöjda med kooperativen utgör bara cirka 1 procent av hela bondebefolkningen, på en del håll handlar det om 2 procent, på andra håll 3 och på några ställen 5 procent, [men] sammanlagt rör det sig bra om några procent. Eftersom kooperativen inte lever upp till förväntningarna under de första åren en välbärgad mellanbonde är med där känns det värre än när han arbetade för egen räkning, på grund av att han inte kan leja arbetare! Hur lång tid kommer det då att ta för kooperativen att konsolideras? Det stora flertalet av kooperativen runt om i landet har bara lite drygt ett år på nacken, [plus] vintern året innan. Hur ska vi kunna kräva att de ska vara perfekta när det bara handlar om lite drygt ett år? Det går bara inte. De kan bara konsolideras efterhand. Förmodligen kommer det att krävas fem år; förra året innebar ett år, [alltså] ytterligare fyra år från och med i år. Exempelvis har Wang Guofan-kooperativet bara funnits i fem år. Detta kooperativ, som ligger i Zunhua-distriktet, Hebeiprovinnsen, nära Kinesiska muren och Rehe, är nu fullständigt etablerat.²⁷ Har det blivit några förändringar till det bättre för bönderna? Det har det gjorts. Under de senaste sju åren, räknat från 1950, under de senaste sju åren har [produktionen] av spannmål ökat med 140 miljarder *jin* [=70 miljarder kilo]; 1949 fick vi bara 220 miljarder *jin*. Spannmålsproduktionen har ökat med 140 miljarder *jin* de sju senaste åren. För närvarande har vi 360 miljarder *jin* spannmål; i fjol låg det på 369 miljarder.²⁸ Böndernas levnadsförhållanden har därför förändrats avsevärt till det bättre. Att påstå att böndernas levnadsförhållanden inte förändrats till det bättre stämmer inte med fakta. För en del bönder har livet inte förändrats till det bättre; andelen hushåll som lider brist på spannmål rör sig antagligen kring 10 procent, på en del håll kring 15 procent, på andra håll några procent. Jag tror att det kommer att ta tre eller fyra år innan bristen på spannmål börjat försvinna. Sade vi inte att konsolideringen av kooperativen skulle ta fem år? Om fem år kommer det inte att finnas några hushåll med brist på spannmål. Senare kommer statens monopol på köp och försäljning [av spannmål] att bli ett monopol bara för inköp och inte för försäljning, [och] vi kommer inte längre att sälja spannmål till bönderna. De närmaste åren tänker vi inte öka mängden inköp av spannmål, [dvs] öka produktionen [men] inte inköp. Hur mycket spannmål förfogar bönderna över nu? 360

²⁵ Wang Guofan, eller ”fattigkooperativet”, var ett av Maos favoritexempel för att visa vad som kunde åstadkommas med beslutsamhet och hårt arbete. Det dokument som delades ut vid mötet var antagligen en uppdaterad version av kapitlet i *Socialist Upsurge in China's Countryside* (Peking, Foreign Languages Press, 1957), sid. 11-16. Den kinesiska utgåvan av denna bok, som Mao personligen redigerade, utkom i januari 1956.

²⁶ Denna term användes ofta med gillande av Maos propagandister, som Yao Wenyuan, under kulturrevolutionen, och tidigare i samband med angreppen på Zhao Shuli 1964.

²⁷ Zunhualänet ligger cirka 15 mil ostnordost om Beijing. ”Rehe” var den gamla provinnsen i det området (och idag delat mellan Liaoning och Hebeiprovinserna), ett namn som torde ha varit bekant för Maos generation, som utgjorde huvuddelen av hans åhörare.

²⁸ En *jin* eller cattie är ungefär ett halvt kilo. 140 miljarder cattles skulle alltså vara lika med 70 miljoner ton, 369 miljarder cattles cirka 185 miljoner ton. Mao är uppenbart svävande angående den exakta siffran för 1956, som officiellt angavs till 365 miljarder *jin*; se *Ten Great Years* (Peking, Foreign Languages Press, 1960), sid. 119.

miljarder *jin*. Den lilla andel [av produktionen] som staten samlade in genom jordskatt var inte mer än en liten andel; den största andelen betalades för, erhöles genom inköp. Skatter och inköp, jordskatt och spannmålsinköp sammanlagt, uppgick i fjol till 80,2 miljarder *jin*. Av de 320 miljarder *jin* [sic] hade staten 40 miljarder i sina händer. Hur mycket [av detta] sålde staten ute i byarna? I hela landet sålde vi bara 39-40 miljarder till hushåll som saknade spannmål eller bönder i katastrofområden – till bönder som odlade bomull sålde vi exempelvis bara 39-40 miljarder; [återstoden] på 80 miljarder [gick till] städerna och på export.

Exporten uppgick bara till cirka 3,8 miljarder *jin*, sammanlagt konsumerade eller lagrade stadsbefolkningen bara 40 miljarder eller något mer. De kommande två eller tre åren, om vi bara lyckas få fram så mycket spannmål, kommer bönderna att bli välbärgade; de kommer att kunna föda upp fler grisar, fler dragdjur; bönderna kommer att kunna avsätta en del [av spannmålen] till reserver. Att då säga att böndernas levnadsförhållanden inte förändrats till det bättre, att klaga på böndernas vedermödor, [att påstå] att bittra rop från bönderna [kan höras] överallt är inte riktigt, det är omöjligt. Vi har några kadrer som också ropar [om vedermödorna]. En del av dem är i själva verket företrädare för välbärgade mellanbönder. Välbärgade mellanbönder är de som klagar mest, [och detta] påverkar våra kadrer; demokratiskt inställda påverkas också och de har förmodligen släkt och vänner bland dessa människor. Detta fordrar analys. [Bland] demokratiskt sinnade, [medlemmar] av kommunistpartiet, och såna som inte är [medlemmar] finns några som anslutit sig [till de välbärgade mellanbönderna] och ropar om att kooperativen inte är bättre. Jag anser [att kooperativen] ändå är bättre. Om ni inte tror mig, ta en titt på kooperativen Wang Guofan. Varför fungerar inte kollektiviseringen i Ungern och Polen? I Polen har bara 6 procent av bönderna anslutit sig till kollektiven. En vindstöt blåste bort de flesta av dem. Ett tal av Gomulka räckte för att störta dem. Av drygt tiotusen kollektiv överlevde bara lite mer än tusen, 90 procent blåstes bort. Det finns många skäl till varför en så snabb kollektivisering var möjlig i vårt land: först av allt, den mest grundläggande orsaken var bristen på land och den stora befolkningen. [Så] oerhört stor [är befolkningen att] alla har mycket lite jord [och] då är [det] bättre att gå samman. För det andra har vårt parti och folkregeringen vidtagit åtgärder. Eftersom [vi] gjorde det stegvis var vår kollektivisering annorlunda än i Sovjetunionen. Under många år ledde deras kollektivisering till att produktionen minskade i stället för att öka. Vår kollektivisering ökade produktionen; exempelvis ökade vi produktionen med 2 miljarder *jin* i fjol. Bortsett från klagomålen från välbärgade mellanbönder, som påverkat kamrater i och utanför vårt parti, finns det fortfarande delvis skäl [till berättigade klagomål] och det handlar om att bönder fortfarande är hårt [drabbade], dvs de få procent hushåll som saknar spannmål och som jag just nämnde. Det finns ytterligare orsaker [till klagomål] och det handlar om jämförelsen mellan stad och land. Lönerna i städerna är relativt sett högre. För närvarande ligger böndernas medelinkomst på 60 yuan; en del har mer än 60 yuan, en del ligger under 60, till exempel 50 yuan och 40 yuan [som] är godtagbart [men] 30 yuan räcker inte; ändå finns det de med [årsinkomster] på 20 yuan [eller] 17 yuan. [För] en familj på fyra [om var och en bara tjänar], 4 gånger 7 blir 28, 17 yuan blir det 68 yuan, de får leva på 68 yuan ett helt år.²⁹ [Detta] är det bittraste fallet, men det finns också exempel på folk med [årliga inkomster] på så mycket som 100 yuan eller mer. Finns det de som [tjänar] mer än 200 yuan? Det finns de som tjänar så mycket eller mer. Vi har [till och med] exempel på en man som [får] 1 000 yuan, ett hushåll på fyra tjänar alltså 4 000 yuan. Om några år kommer ni att se att bönderna blir rikare än arbetarna. Arbetarna, förstår ni, förutom en del grovarbetare eller tillfälligt anställda med för låga löner, [får] 80 yuan i månaden så fort de kommer till en stad. En del av desa löner är inte försvarbara. Jämför detta med bönderna och det är klart att bönderna blir upprörda. Men stad och land handlar om två olika sorters liv. Exempelvis, om var och en på landet har 50 och 60

²⁹ Här multiplicerar Mao först enhetskolumnen och ger i nästa mening hela siffran, 68.

yuan har ett hushåll [på fyra] 240 renminbi och det kan man leva [gott] på. I ett område har [individuell inkomst] beräknats till 48 yuan, med en inkomst på 48 yuan kan ett hushåll på fyra personer, där var och en tjänar 48 yuan leva ett mycket gott liv. I byarna finns det mängder av saker man inte behöver pengar till medan i en stad behövs pengar för allt. Det handlar således om två [skilda] situationer, [och] det vore oriktigt att blanda samman de båda situationerna.

Omvandlingen av kapitalismen

För det fjärde, angående omvandlingen³⁰ av kapitalismen. Jag har inte ägnat mig åt någon forskning kring [detta]. Men jag har luktat mig till en del, så jag [ska] säga några få ord här. När det gäller omvandlingen av kapitalismen finns det också en lätt vind, åter är det ”en bris som orsakar krusningar på en pöl med vårvatten”. Det som sägs är att kapitalisterna inte behöver omskolas, [att de] är mer eller mindre som arbetarna och det sägs till och med att kapitalisterna är lite klokare än arbetarna. Det finns en del som talar på det viset; givetvis kanske där är [bara] några få som tänker på det här sättet: ”Om det behövs omvandling, varför behöver inte arbetarklassen skolas om?” Vem påstår att inte arbetarklassen över omskolas? Arbetarklassen behöver omskolas. Under klasskampens gång omvandlar arbetarklassen inte bara samhället utan också sig själv. Det är vad Engels sade. Under klasskampens gång skolar arbetarklassen inte bara om andra, [den] skolar också om sig själv. Dessutom, om inte proletariatet befriar hela mänskligheten kan det inte befria sig självt. De [proletariatet] upprättar omfattande planer och tar hänsyn till alla faktorer [*tongchou jiangu*]; detta är ett strategiskt mål. På tal om vårt Kina, en befolkningen på 600 miljoner inte frigörs, ja då kan inte arbetarklassen själv frigöras. Under klasskampens förlopp omskolas alla, exempelvis vi som är närvarande här [idag]; för varje år gör vi några framsteg, [och] det är också ett slags omvandling. Jag själv var en intellektuell, hade alla sorters tankar. Herr Shirob Jaltso³¹, vi [följde] er buddhism och bad till olika buddhistiska symboler; en gång gjorde jag en pilgrimsvandring till Sydtoppen³² för att uppfylla ett löfte till min mor; jag trodde på anarkismen. Hallå! Den anarkismen är storartad; [Jag] trodde också på Kants idealism. Ni ser vilken komplicerad människa jag är. Först senare trängde marxismen riktigt in i mitt sinne; vi kallar detta omskolning som i huvudsak uppnås under klasskampen. Har kapitalisterna de senaste decennierna blivit så visa att de inte behöver omskolas det minsta? Det tror jag inte. Till och med jag måste omskola [mig]. Behöver inte ni det? (Skratt) Har inte ni en dubbel karaktär? [Har ni verkligen] bara en endimensionell karaktär? Det är en metafysisk inställning. Om man bara har en endimensionell karaktär blir det omöjligt att analysera materiella ting. Det finns alltid svaga punkter. Teorin om de två sidorna.³³ Starka sidor, svaga sidor. Dessutom har kapitalistklassens rötter inte ryckts upp; kapitalistklassen har ännu inte tagit av sig mössan; det behövs fortfarande en period av omskolning [innan] mössan kan avlägsnas. Om den teori vinner som [förespråkar] avskaffande av [omskolning] segrar, då kommer kapitalistklassen inte längre ha någon anledning att studera. [Men] nu studerar vi ju allihop! Även regeringstjänstemän studerar! Men [om] kapitalistklassen å andra sidan inte behöver studera, då är det onödigt med dessa korttids utbildningsinstitut. Detta överensstämmer inte med önskningarna hos

³⁰ I följande stycke har vi översatt den kinesiska termen *gaizao* med endera ”omvandling” eller ”omskola”, beroende på vad som verkar vara den mer adekvata engelska termen.

³¹ Shirob Jaltso var en tibetansk levande buddha och ordförande för Buddhistiska föreningen i Kina. Som betydande icke kommunistisk ”personlighet” och medlem av både nationella folkkongressen och partiets centralkommitté var han en given inviterad till en session med högsta statskonferensen. För mer detaljer om honom, se Klein och Clark 2, sid. 766-768.

³² Hengshan, som Mao använder det alternativa namnet Nanyue shan på, är en av de fem heliga topparna i Kina, i Hunan inte långt från Maos hemby.

³³ *Liangdian lun*.

majoriteten av företagare och köpmän. De är villiga att studera. Studera i fyrtio dagar och återvänd till fabriken [och] saker och ting kommer att se helt annorlunda ut; [nu] har vi ett gemensamt språk.³⁴ Tidigare var privata och offentliga företrädare som fyrkantiga bitar som skulle passa i runda hål – du är kapitalist, jag företräder det offentliga, båda är mycket artiga, till synes i harmoni men i själva verket på kant, i samma säng men med olika drömmar. Nå, ska du betraktas som kapitalist eller är det jag? Ses jag [verkligen] som en kapitalist? Efter att jag kommit tillbaka från en fyrtio dagars utbildningskurs har [vi] fått ett gemensamt språk. En del blev rädda så fort de fick höra ordet omskolning. Det finns sådana personer. Detta, omskolning, kallar amerikanerna för hjärntvätt. Vi kallar [det] omskolning. Jag anser att amerikanerna är de verkliga hjärntvättarna. Amerikanerna är verkligen bra på att tvätta [hjärnor]. Vi är lite mer civiliserade. Enligt den sortens diskussion [dvs att omskolning inte behövs] måste konstitutionen ändras; för i konstitutionen heter det att alliansen mellan arbetare och bönder, med arbetarklassen i ledningen, är grunden för folkets demokratiska diktatur, [men enligt detta synsätt] är allt samma sak. Arbetarna är inte bara samma som bönder, dessutom [är de] samma som kapitalisterna. Således kommer proletariats ledarskap att avskaffas. Jag har just klargjort att detta inte är vad de flesta anser. Det är vad några personer hävdar.

De intellektuella och den studerande ungdomen

För det femte, frågan om intellektuella och studerande ungdom. Vi sade tidigare att våra 600 miljoner människor gjort stora framsteg; den nationella bourgeoisin har gjort stora framsteg; arbetarna har gått framåt; bönderna har gjort stora framsteg; även de intellektuella och den studerande ungdomen har gjort stora framsteg, men [de] har också felaktigt tänkande, onda vindar också; [det] har förekommit lite oroligheter. Efter händelserna i Ungern har det förekommit en del märkliga diskussioner. Som jag tidigare nämnt, avsmak för marxismen, en vilja att bara se till sin yrkesmässiga framtid, tala om framtiden [i termer av] att tjäna pengar, som bara handlar om att äta; dessutom vill man få en fru eller man. I allmänhet lever [de] för de två sakerna: ett, att äta; två, att skaffa barn. Vad gäller all politik, all framtid eller ideal, är det inget viktigt. Det verkar som om marxismen var populär ett tag, [men] från andra halvåret i fjol är den inte lika mycket på modet! Eftersom svaga punkter verkligen finns, måste [vi] stärka det ideologiska arbetet, stärka det politiska arbetet. Bland vår ungdom, bland de intellektuella, måste självomskolning öka; [vi] måste fortfarande ta upp [frågan om] omskolning, [vi] får inte undvika [frågan om] omskolning. Tidigare var sådan omskolning av tänkandet lite hårdhänt, i en del fall tog folk skada. Nu vill [vi] inte genomföra den sortens omskolning. Studera flitigt; förutom att [göra framsteg inom ens] specialområde måste man gå framåt ideologiskt, göra framsteg även politiskt, studera lite marxism, studera lite aktuella frågor, studera lite politik; allt detta är mycket nödvändigt. Om [man] inte har dessa saker kommer [man] inte att ha någon själ. [En del hävdar att] om [man] bara studerar sitt specialområde [kommer man] aldrig att sakna [mat] att äta. Inget politiskt arbete, håll inte på med politiskt arbete. På sistone har politiskt och ideologiskt arbete försvagats, utbildningsavdelningarna övervakar inte det politiska arbetet. Om inte utbildningsavdelningarna gör det, vem ska då göra det? Ministeriet för högre utbildning bör övervaka [det], de administrativa avdelningarna bör övervaka det politiska [arbetet]. Förr hade vi moralisk fostran, intellektuell skolning, [och] fysisk fostran, det har nu ändrats till två former. Intellektuell skolning sysslar med intellektuell skolning; vid sidan av detta har man lite gymnastik, som kallas fysisk

³⁴ Sedan alla privata företag i början av 1956 införlivats med den statliga sektorn skickades företagen iväg på ideologisk skolning för att se till att deras tänkande låg i linje med den nya eran; se Robert Loh och Humphrey Evans, *Escape from Red China* (London, Michael Joseph, 1963), sid. 158-166.

fostran. Moralisk fostran har upphört. Så kallad moralisk fostran går ut på att studera lite marxism, att studera lite politik, att studera lite av den sorten.

Öka produktionen och tillämpa hushållning

För det sjätte, öka produktionen och tillämpa hushållning och bekämpa överflöd och slöseri. [Ni säger], Nu igen! Har vi inte [redan] fått detta på rätt köl? Nu ska [vi] åter bekämpa överflöd och slöseri. Allt kommunistpartiet [gör] är den sortens grejer; dessutom [har de] räknat ut att kommunistpartiet när allt kommer omkring bara kan göra den här sortens grejer, efter några månader kommer det inte att vara några problem, [dvs då har man glömt det]! Vi har den sortens prat, sant eller inte sant? Jag tror att det är delvis sant. Tiden för äkta opposition [mot överflöd och slöseri] var under Tre-anti-kampanjen.³⁵ Under de Tre-anti bekämpades överflöd och slöseri, [och] korruption och degeneration, [men] kampen fortsatte inte därefter. Ett år satte man hushållning i högsätet, men vad var det man hushållade med? Det handlade om att hushålla med icke-produktiv grundläggande konstruktion, standarden sänktes; i förfjöl sparades över 2 miljarder [yuan], en massa pengar. Men på en del områden genomfördes inte hushållningen på rätt sätt, med följderna att byggnadsprojekten inte blev bra; [det var] överdriven hushållning. När det gällde hushållningen med produktionsmaterial ledde det till att kvaliteten på produktionen [allmänt sett] sjönk. Detta var bristerna vid denna tid; men resultaten var goda: över 2 miljarder [yuan] sparades. Andra [arbetsenheter] sparade i allmänhet inte: [regerings]-kontor, skolor, fabriker, kooperativ, handel och transporter införde inte allihop [hushållning]. Nu vill vi sätta hushållning i högsätet; nu vill vi starta en rörelse i nationell omfattning för att öka produktionen och tillämpa hushållning [och] bekämpa överflöd och slöseri. På detta sätt, som vi genomför det nu, kommer inte bord, stolar och bänkar att köpas mer [dvs kontorsmöbler]; mattor – det vill ingen ha. Jag har några mattor till försäljning, är det någon här på mötet som vill köpa? Jag tror att om inte ni [kunderna] vill ha dem finns det inget jag kan göra. Alla är för att öka produktionen och tillämpa hushållning; Jag har massor med mattor – [det är] skandalöst. Nu gäller [motstånd mot överflöd och slöseri] mig! Den här gången kan [motståndet mot överflöd och slöseri] komma att tillämpas mer grundligt. Om det inte blir färdigt i går; gör det igen nästa år. Jag ska ta en liknelse; det är som att tvätta ansiktet. Hur gör ni när ni tvättar ansiktet, gör ni det en gång i veckan? (Skratt) De flesta jag känner tvättar ansiktet en gång om dagen, minst. En del gör det flera gånger. Av vilken orsak? Varför tvätta samma ansikte dag efter dag; vad håller de på med? Ökar det produktionen eller [förbättrar] hushållningen? Den enda orsaken är att få ens ansikte att se lite bättre ut, göra ens hedervärda ansikte lite bättre. Tvätta ansiktet en gång om dagen, oavsett om det är en kommunist eller en icke kommunist, alla gör det! Den nuvarande oppositionen mot överflöd och slöseri, det är samma sak som att tvätta ansiktet. Folk vill verkligen tvätta ansiktet regelbundet. Folk är inte [som] djur; andra djur tvättar sig inte. Människan är överlägsen djuren, därför vill de tvätta ansiktet. Vårt parti, olika politiska partier bland de demokratiska partierna, demokrater utan parti [anslutning], intellektuella, företagare och köpmän, arbetarklassen, bönder, hantverkare – en befolkning på 600 miljoner. Låt oss sätta ekonomisk hushållning i högsätet. Nu görs det av gammal vana, [eftersom] många inte har kommit längre än till tanken på befordran och att bli rik. Graderingen [av kadrer] i fjol skapade ett problem. Graderingen

³⁵ ”Tre-anti-kampanjen” eller *sanfan*-kampanjen igångsattes i augusti 1951 mot korruption, slöseri och byråkratism inom de officiella leden. Från januari 1952 övergick den till ”Fem anti-kampanjen” eller *wufan*-kampanjen mot mutor, skattesmitning, stöld av statlig egendom, fusk med regeringskontrakt, och stöld av statlig information, huvudsakligen av affärsmän; se A Doak Barnett, *Communist China: The Early Years, 1949-1955* (New York, Praeger, 1964), sid. 131-171.

handlade inte om något annat än jagande efter berömmelse och vinning.³⁶ Tävla om ett namn vid hovet, jaga efter vinning på marknaden.³⁷

Planering i stort och lämpliga åtgärder

För det sjunde, en enhetlig plan med vederbörligt hänsynstagande till alla berörda [och] lämpliga åtgärder.³⁸ Detta är en strategisk politik. Den s k enhetliga planen med vederbörligt hänsynstagande till alla berörda [syftar på] en befolkning på 600 miljoner. Alla här [närvarande] kamrater är ansvarsfulla kamrater, som tar ansvar för nationen. Våra planer, vårt arbete [och] tänkande måste utgå från [det faktum] att vi har en befolkning på 600 miljoner. Vår nation med en så stor befolkning, det är något som andra nationer inte har; vår har så många människor, en befolkning på 600 miljoner. Här behöver [vi] födelsekontroll; det skulle vara bra [om vi] kunde minska födelse [talet] li]te. [Vi] behöver planerade födslar. Jag tycker att mänskligheten är ytterst dålig på att sköta sig själv. Det finns planer för industriproduktion, textilproduktion, produktion av hushållsvaror, produktion av stål; [men] det finns ingen plan för produktion av människor. Detta är anarkism, ingen regering, ingen organisering, inga regler. (Högljudda skratt) Fortsätter [vi] på det här viset tror jag att mänskligheten i förtid kommer att hamna i strid och hasta mot förödelse. Om Kinas befolkning på 600 miljoner ökar tio gånger, vad blir det? Sex miljarder; då kommer vi att vara nära förödelsen. Det kommer inte att finnas något att äta och genom framstegen inom hygien, hälsovård, vaccinationer kommer det att finnas så många småbarn att det kommer att bli en katastrof, där alla kommer att vara i en vördnadsvärd ålder och framstående hälsa. (Högljutt skratt) Jag ska inte uppehålla mig vid födelsekontroll idag, eftersom vår egen Herr Shao Lizi är en berömd specialist! (Högljudda skratt). Han har examen från universitetet.³⁹ (Skratt) Han är smartare än jag. Vi har också minister Li Dequan.⁴⁰ Även [hon] ägnar [frågan] stor uppmärksamhet: Kanske bör regeringen inrätta en avdelning, inrätta en avdelning för födelsekontroll – skulle det vara en bra idé? (Högljudda skratt) Eller vad sågs om en kommitté, en födelsekontrollskommitté som regeringsorgan, [eller vi skulle kunna] organisera en folkgrupp? Organisera folkgrupper för att förespråka [födelsekontroll]. Eftersom [vi] måste lösa några tekniska problem [måste vi stå för] pengar, komma på metoder, propagera. Nu ska jag inte tala mer om det; det [jag vill] tala

³⁶ För en kort beskrivning av regimens regularisering av systemet med kadergradering 1956, se A Doak Barnett, *Cadres, Bureaucracy and Political Power in Communist China* (New York, Columbia Univ. Press, 1967), sid. 41-43.

³⁷ Mao använder ett vanligt talesätt här, *zheng ming yu chao, duo li yu sin*.

³⁸ Den kortare rubriken ovan är hämtad från den officiella versionen av hans tal, se *Valda verk* band 5, sid. 387. Denna utvidgade utläggning är mer självklar.

³⁹ Sha Lizi (1881-1967) tog den kejserliga examen för juren graden 1903, utexaminerades från Fudanuniversitetet 1907 och studerade därefter journalistik i Japan. Hans utbildningsnivå under de gamla och nya systemen var således högre än Maos. Men som i alla sina mellanhavanden med intellektuella är ordförandens skenbara ödmjukhet här tvåeggad; i själva verket säger han – ”Ni kanske är mer lärda, men det är jag som har makten.”

Shao var en tidig anhängare av Sun Yat-sen och tjänstgjorde senare under nationalistregeringen som guvernör över Shaanxi (1933-1936) och som ambassadör i Sovjetunionen (1940-1941). Som ledande icke kommunist som samarbetade med den nya regimen blev Shao efter 1949 en högt uppsatt medlem av nationella folk-kongressen och folkkongressens centralkommitté och således regelbundet närvarande vid högsta statskonferenserna. Shao hade varit den förste framträdande kinesen att öppet förespråka födelsekontroll, strax efter det att rapporten blivit klar om folkräkningen 1953; se Leo A Orleans, *Every Fifth Child* (London, Eyre Methuen, 1972), sid. 39. Han kritiserades då; men när förslaget fick ökat stöd på toppnivå tog han till orda igen. Det ”högljudda skratt” som hördes när Mao nämnde hans namn orsakades antagligen av att Shao insisterat på att till och med gamla hustrurs hjälpmedel, som att svälja grodyngel, borde utredas; se William Stevenson, *The Yellow Wind* (London, Casell, 1959), sid. 315-316. I själva verket genomfördes senare under 1957 ett misslyckat experiment med grodyngelmetoden som preventivmedel.

⁴⁰ Li Dequan, änka till krigsherren Feng Yuxiang (känd som ”den kristne generale) var hälsovårdsminister från 1949 till 1965; se Klein och Clark I, sid. 531-534. Hennes ministerium gick i spetsen för födelsekontrollskampanjen 1956-1957 och tillsatte en forskningskommitté i frågan; Orleans, sid. 39-40.

om är strategisk politik. Exempelvis några av våra egna frågor. Katastrofhjälp. Varje år inträffar katastrofer runt om i landet med många katastroffer. [Vi] måste ge dem spannmål, som under en enhetlig [statlig] tilldelning [*tongxiao*]. Sovjetunionen har aldrig gjort det. Varje stad och by, inklusive hushåll utan spannmål eller hushåll med brist på spannmål, vi ska ta hänsyn till alla. Till exempel ordnar [vi] jobb inom industri och handel, [vi] ordnar jobb för arbetslösa, [vår] enhetliga [statliga] inköpspolitik, [vår] enhetliga planering inom olika områden – allt detta utgör enhetlig planering med vederbörliga hänsyn till alla berörda och lämpliga anordningar. Bara förra året anställdes drygt 3 miljoner. Det var knepigheter och större problem. Enligt planen, den ursprungliga planen gick ut [på] att [anställa] 800 000; men i själva verket uppgick ökningen till cirka 3 miljoner, ett överskott på drygt 2 miljoner, och de löner som utbetalades blev därför större. Inte bara dessa 800 000 [har fått se löner] öka, [utan] löner för de ursprungliga 18 miljonerna har mer eller mindre ökat; den nya ökningen [av anställningarna] i fjol handlade om cirka 3 miljoner [människor]. Det är en mycket tung börda. Men har arbetslösheten helt utplånats? Inte ännu. Till exempel finns en hel del arbetslösa i Guangzhou; de säger att [de] måste tänka ut [olika] sätt [att ta itu] med problemet; varje enskilt fall kan inte lösas på samma sätt. I Shanghai också finns en del arbetslösa; i andra områden finns fortfarande en del – mer på en del håll, mindre på andra. Men antalet arbetslösa har redan minskat. En del föreslår att fem personer ska få dela på maten åt tre personer. Den metoden är värd att fundera på. [Vi] skulle hellre sänka löner lite; till exempel, har vi inte talat om att höja våra löner på tio eller åtta år. När jag tar upp detta kanske de flesta av er kommer att motsätta sig det, eller kanske kommer ni att godta det. Om inte löner ökar på tio år, [om] löner för högre tjänstemän inte ökar på tio år, tror jag inte att någon kommer att dö av det, det kan inte döda någon! Genom att inte döda folk som princip kan ens ålder bli mycket vördnadsvärd, kan man vara mycket dygdfull. Varför dygdig? Är det inte en dygd att inte höja löner? (Skratt i salen) När [löner] ökar igen, låt då de lägre nivåerna öka lite.

Vad ska göras åt studentproblemet? Av barn i skolåldern har 40 procent inte tillgång till skola, [när det gäller] detta är folkregeringen inte allsmäktig, folkregeringen kan inte nå himlen med ett enda språng. För närvarande finns 40 procent som inte får gå i skola. Sen finns ytterligare en fråga: den [kan] kallas de fyra miljonerna. I år går fyra miljoner ut högskolan utan att kunna studera vidare, det går inte att komma vidare, inget utrymme, inga pengar. Förutom de som bör komma vidare, förutom årets plan för vidarestudier, finns 4 miljoner som inte kan ta sig vidare. Hur många rör det sig om? 400 000. Hur många kan inte gå vidare till universitetet? En uppskattning säger 40 000, en annan 80 000, ytterligare en 90 000. (Premiärminister Zhou [säger] att det är 800 000 studenter, inte 400 000). Aj, aj! 800 000 studenter inte 400 000, en [uppskattning] på morgonen överträffas på kvällen.⁴¹ (Skratt i salen) Åttahundratusen studenter som inte kan komma vidare [i studierna], många av dem har svårt att hitta jobb också. [De] måste vänta på att få jobb. Åttahundratusen är så många! Det finns 90 000 som inte kan komma in på universitet; även det har skapat sysselsättningsproblem. Att vänta till senare är ett sätt att arrangera det hela. Till exempel, när man köper fläsk får [man] vänta i en lång, slingrande kö, och väl framme är [fläsk] redan slut: Lika bra att gå hem – det gick ju inte att köpa [fläsk]! Detta är ett ganska stort problem, [och] jag måste be er alla tänka igenom det; även regeringen måste tänka igenom det. Kort sagt handlar planen i år om så mycket pengar. Med ett enda ord, om vi får så mycket pengar kan så mycket bli gjort. Nu är det dags för en paus.

(15 minuters avbrott)

⁴¹ Antingen hade byråkratin fullständigt rört till siffrorna eller också mindes Mao fel och ursäktade sig med ett skämt på byråkratins bekostnad.

Blommande blommor och tävlande åsiktsriktningar

För det åttonde, nu ska jag ta upp frågorna om att låta hundra blommor blomma och hundra åsiktsriktningar tävla med varandra och om långsiktig samlevnad [och] ömsesidig uppsikt.⁴² Detta är en fråga om motsättningar inom folket – var det inte det Lenin sade? Det finns motsättningar inom folket, motsättningar finns kvar medan antagonismer försvinner inom det socialistiska samhället. Jag [har] sagt att på Lenins tid kunde han inte undersöka denna fråga fullständigt; [och] saknade [fortfarande] erfarenheter när han dog. Under lång tid medgav Stalin inte att det finns motsättningar i ett socialistiskt samhälle, men senare – han dog 1953 – skrev han 1952 en bok som hette *Socialismens ekonomiska problem i Sovjetunionen*.⁴³ I den boken erkände han att det fanns motsättningar mellan produktionsförhållanden och produktivkrafter. Om de båda behandlas väl kommer motsättningarna inte att bli antagonistiska motsättningar. [Om de] inte behandlas väl, kommer de att bli antagonistiska.

(Premiärminister Zhou: Han använde ordet ”konflikt” [*chongtu*], men i själva verket är det ”antagonism” [*duikang*].)

[Ordföranden:] Att de hamnar i konflikt hade han [Stalin] redan insett. Vi har hållit på att lära oss av Sovjetunionen i cirka fyrtio år. Det kinesiska kommunistpartiet [och] marxister ledde den revolutionära kampen från bildandet av basområdena, 1927 eller tio år efter [våra] sovjetiska kamrater. De var segerrika 1917, revolutionen blev segerrik, revolutionen började bli segerrik. [Medan] vi först 1927 började upprätta basområden på olika håll. 1927, -37, -47, -57, vi har trettio års erfarenhet. [Vi] bör slå fast att motsättningar existerar i ett socialistiskt samhälle; det är grundläggande slag av motsättningar, nämligen motsättningar mellan produktionsförhållandena och produktivkrafterna, [och] motsättningar mellan överbyggnaden och den ekonomiska basen. Alla dessa motsättningar uppträder som motsättningar inom folket. Eftersom det socialistiska samhället i nuläget inte har några utsugare, ägarsystemet är sådant att produktionsmedlen tillhör hela folket eller ägs kollektivt; det finns inga privatkapitalister, inga privata jordägare, inga privata fabriksägare [eller] företagsägare. Därför säger vi att Stalin hade lite brister inom dialektiken, men [inte att han] inte hade någon dialektik. I ledaren i *Folkets Dagblad* sade vi att han delvis men allvarligt vände ryggen åt den dialektiska materialismen. Det var det [vi] sade. Under hans inflytande publicerades boken *En koncis filosofisk uppslagsbok*, skriven av två män.⁴⁴ En av de båda är den sovjetiske ambassadören Judin.⁴⁵ Den [skrevs] under ledning av Stalin, [och] i samband med diskussionen av identitet [*tonyixing*] – han hade något han kallade identitet och som han malde på om – avvisade [han] formell logisk identitet, [men] misslyckades fullständigt med att klart analysera huruvida

⁴² Politiken ”Låt hundra blommor blomma, låt hundra meningriktningar tävla” fördes fram för första gången av Mao den 2 maj 1956 som en del i hans försök att uppmuntra en mer levande litteratur och konst (”blommor”) och akademiskt arbete (”meningsriktningar”). Denna politik diskuteras i de första artiklarna i denna volym och i *Origins 1*, sid. 5-56. Politiken med ”långsiktig samexistens och ömsesidig övervakning”, som handlade om att kartlägga de framtida relationerna mellan kommunistpartiet och de ”demokratiska” icke kommunistiska partier, presenterades i Maos tal om de ”Tio stora förhållandena” i april 1956; se *Origins 1*, sid. 48-50, 112-116.

⁴³ Maos kommentarer här förebådar hans mer detaljerade kritik av sovjetiskt ekonomiskt tänkande de kommande åren. Se Mao Tse-tung: *A Critique of Soviet Economics* (New York, Monthly Review Press, 1977).

⁴⁴ Mao var riktigt upprörd över detta uppslagsverk och dess implicita kritik av Kinas politik. Via Chen Boda bad Mao senare Yang Xianzhen, chef för centrala partiskolan, att skriva ett genmäle på den sovjetiska tolkningen av ”identitet” (*tongyixing*), som skulle leda vidare in i de interna filosofiska debatterna i Kina på 1960-talet. Se Carol Lee Hamrin, ”Yang Xianzhen: Att upprätthålla leninistisk ortodoxi” i Carol Lee Hamrin och Timothy Cheek, eds., *China's Establishment Intellectuals* (Armonk, N.Y., M E Sharpe, 1986), sid. 62-64.

⁴⁵ Pavel Judin, sovjetisk ideolog, var vid denna tid ambassadör i Kina. Under folkrepubliken första år ska Mao ha rådfrågat Judin i doktrinära frågor; se *Chrusjtjov minns*. I april 1957 avvek Judin från sovjetisk ortodoxi och medgav att det i både Ryssland och Kina fanns motsättningar mellan ledare och ledda, något som Chrusjtjov senare förnekade; se Roderick MacFarquhar, *The Hundred Flowers Campaign and the Chinese Intellectuals* (New York, Praeger, 1960), sid. 31-32, 306.

formell logisk identitet och dialektisk identitet är samma sak eller inte. Sedan citerade [han] Engels och sade att Engels hävdade att det inte fanns någon sådan identitet, i själva verket existerar allt genom förändring, i den objektiva verkligheten finns ingen sådan identitet. Sen kom han med lite metafysik; han hävdade att mot varandra stående saker, ömsesidigt varandra avvisande, inte kan sägas ha identitet. Till exempel har inte bourgeoisin och proletariatet, dessa båda klasser i ett samhälle, någon identitet, bara ömsesidigt avvisande, bara kamp. Krig och fred har ingen identitet; liv och död har ingen identitet. Att hävda att dessa företeelser har identitet är felaktigt. Efter Stalins död började sovjetiska filosofer, började Sovjetunionen, ändra sig i den frågan. Jag har inte läst mycket, men jag kan ju se att de ändrat sig. Filosofiskt hade Stalin en ganska metafysisk syn. Den s k metafysiska uppfattningen [betyder att saker] inte förändras, krig är krig, bourgeoisin är bourgeoisin, proletariatet är proletariatet. Vi har en annan teori: Bourgeoisin blir proletariatet, det förtryckta proletariatet förvandlas till det proletariat som styr nationen. Krig går över i fred, fred går över i krig, livet förvandlas till död, död förvandlas till liv. Mitt i identiteten, efter att ha citerat vad Engels sagt (Engels uttalande innehöll inget metafysiskt), drog han [den sovjetiske författaren] upp ett stycke metafysik, om de inte förändras kan inte dessa företeelser ha någon enhet, går inte att omvandla, men i sin bok om ekonomin sade Stalin att det fanns motsättningar inom socialismen, mellan produktivkrafter och produktionsförhållanden, [och] dessutom [att] om [de båda] inte behandlades rätt kan de bli antagonistiska. Det var bra sagt; ändå är det inte tillräckligt. Jag säger att hans dialektik är en försagd dialektik, eller blygsam dialektik, eller vad man skulle kunna kalla tveksam dialektik. När vi ser på frågan nu måste vi medge att socialismen innehåller motsättningar; den grundläggande motsättningen är motsättningen mellan produktionsförhållanden och produktivkrafter. Ideologierna inom överbyggnaden (politik, juridik, religion, filosofi, dessa olika ideologier) bör tjäna den ekonomiska basen; [de] bör svara mot den ekonomiska basen. Om [de] inte gör [det] kommer motsättningar att uppstå. Att låta hundra blommor blomma, att låta hundra åsiktsriktningar tävla med varandra, lånsiktig samlevnad – hur kom de parollerna att lanseras? Det var ett erkännande av flera olika motsättningar i samhället. Inom konst och litteratur kommer det till uttryck genom att låta hundra blommor blomma. Dessa hundra blommor inkluderar detta slag, dvs olika sorters blommor; men det inkluderar också en sorts blomma som skiljer ut sig kvalitativt. Till exempel säger [vi] att bland de hundra åsiktsriktningar som tävlar finns det Idealism, [och bland] de hundra blommor som blommar är det möjligt att Hu Fengs ande lever vidare, även om Hu Feng sitter i fängelse, och att hans typ av arbeten fortsätter att skrivas. Men det enda vi kräver är att han avstår från destruktiva handlingar. Vad handlade Hu Feng om? Han organiserade en hemlig grupp; det är inte bra. Så länge som han inte håller på med hemliga grupper kan ni [Hu Feng-typerna] odla den där lilla blomman [eftersom] vårt Kina är så stort till ytan, 9 miljoner kvadratkilometer, vad är det som är så allvarligt med att den lilla blomman blommar? Odlar den där lilla blomman så att alla kan se den, [och] då kan folk också kritisera blommor som hans och säga att jag tycker inte om din blomma. [Vi] talar om ogräs och väldoftande blommor. En del är giftigt ogräs. Om man bara vill ha spannmål, bara korn, vete, majs, ris, hirs och absolut inte vill ha ogräs går det inte. Varje år måste bönderna rensa ogräs; tror ni det inte, åk då och titta på vårbruket i år; det kommer att ha vuxit ogräs på jordarna, [och] ni skulle inte veta var sådant ogräs kommit från. Kort sagt är ogräsets årliga tillväxt samma som att man måste tvätta ansiktet varje dag. År efter år måste bönderna rensa ogräs. Att förbjuda allt ogräs, inte tillåta dem att växa, vore det möjligt? I själva verket är det inte det; det kommer ändå att växa, [och] man måste använda skyffel [för att bli av med det], och så är det med det. Om någon skulle utfärda en order om [att] ogräset ska sluta växa skulle det förstås vara att förenkla saker och ting och bönderna skulle vara evigt tacksamma. Men i själva verket finns så mycket ogräs som konkurrerar med spannmål, [och] bland dem finns giftigt ogräs. En väldoftande blomma, ett giftigt ogräs, jag anser förstås att ni är en väldof-

tande blomma. Men dogmatisk är alls inte någon väldoftande blomma. Vilket slags blomma är dogmatism? Är dogmatism marxism? Dogmatism är verkligen inte marxism; dogmatism är något småborgerligt [och] borgerligt. Dogmatismens metod är metafysikens metod, ensidig, isolerad; att göra saker på ett ensidigt sätt är oanalytiskt; metafysiken, denna ”skola” fanns i gamla tider, men [den] utvecklades särskilt under den borgerliga perioden, i utlandet, och även i Kina. Det är svårt att särskilja väldoftande blommor från giftigt ogräs. Tidigare, i folkögon, måste många saker attackeras när de först framträdde, många nya saker – i det gamla samhället nästan alla nya saker. Ta exempelvis marxismen. Marxismen sågs av folk som ett ogräs, [och] som ett giftigt ogräs. Nationalistpartiet [Guomindang], Enade förbundet [Tongmeng hui] på Qingregeringens tid, Sun Yat-sen sågs som ett giftigt ogräs! Kommunistpartiet kallades för ett banditparti, de kommunistiska banditerna! Att ha kontakter med kommunistpartiet hette att man hade kontakter med banditer [*tong fei*]! Vårt möte här idag innebär att giftigt ogräs omvandlats till väldoftande blommor; Men på Taiwan kallar man oss fortfarande giftigt ogräs, kallar man [oss] fortfarande kommunistiska banditer. Konfucius fick heller inget erkännande. Konfucius, denne vördnadsvärde mästare, uppnådde inte sina önskningar under hela sitt liv, ingen upptog hans principer. Jesus, Jesus blev först inte erkänd av samhället. Och hur är det med buddhismen, med Sakyamuni? Även [han] genomgick denna process, utsattes för förtryck, brist på samhällelig acceptans. När kristenheten övergick till Martin Luthers protestantism⁴⁶ accepterades heller inte det samhälleligt. Apan,⁴⁷ varför gavs Apan [titeln] Herre över de kejsrerliga stallen [*Bimawen*]? Att kalla Sun Wukong Herre över de kejsrerliga stallen var inte något sätt att erkänna honom. Hans egen titel, hans egen syn på sig själv (kaderbedömning) var att han såg sig som Himlens store vise [*Qitian dasheng*]. Jadekejsaren uppskattade honom och gjorde honom till Herre över de kejsrerliga stallen, dvs sa att [Apan] var ett giftigt ogräs. Xue Rengui⁴⁸ var armékock, var inte Xue Rengui armékock? Det var den bedömning Zhang Shigui⁴⁹ gjorde. Länge vågade [ingen] publicera Kopernikus astronomi. Först långt efter [hans] död erkände folk [hans teori]. Italienaren Galileos fysik, Darwins utvecklingsteori, i början godtog inte folk dem. Jag läste en vetenskaplig skrift, historien om sömnpiller: vem uppfann sömnpiller? En apoteksanställd i Tyskland uppfann dem. Tyskarna ville inte erkänna [det hela], [men] det gjorde fransmännen. De bjöd in honom till Frankrike, senare erkändes de. Det fanns en kines, Li Liejun, som var medlem av nationalistpartiets centralkommitté; han är död nu. Första gången han for från Kina till *Masha*⁵⁰ [fonetisk form av Marseille], från Marseille med tåg till Paris, tog han ett sömnpiller. Han sade att detta var något verkligt bra, [det] hjälpte folk att sova.⁵¹ Det fanns en amerikansk dansare, en dansös vid namn [Isadora] Duncan. Hon fick barn, det första barnets födelse var mycket smärtsam, när det andra barnet skulle födas tog hon [därför] ett sömnpiller. Vad jag vill säga här är att alla uppfinningar i världen, [oavsett om] de är politiska, vetenskapliga,

⁴⁶ Här är Mao slapp med terminologin. Han använder *Yesujiao*, den kinesiska termen för protestantismen, när han talar om katolska kyrkan före reformationen; därefter använder han *xinjiao*, en alternativ term för protestantism när han talar om Luthers religion.

⁴⁷ Apan (apkungen), även känd som Sun Wukong, är den berömda litterära personligheten i *Resan till Väst* och en favoritmetafor i Maos skrifter. Se not 6 ovan. *Bimawen* var en obetydlig titel och Apan blev därför sårad.

⁴⁸ Xue Rengui (614–683) var en berömd och populär general i början av Tangdynastin, vars framstående insatser under kampanjer i Korea räddade honom från avrättning när han senare led ett svårt nederlag mot tibetanerna; se C P Fitzgerald, *The Empress Wu* (London, Cresset, 1956), sid. 57, 71–73, 80. Xues karriär skildrades ofta i fiktionens form; se C T Hsia, *The Classic Chinese Novel* (New York, Columbia Univ. Press, 1968), sid. 331.

⁴⁹ Zhang Shigui var en gång Xue Renguis militära överordnade, som gång på gång tog åt sig äran av Xues militära bedrifter och till sist avslöjades och avrättades. Han figurerar i romanen *Zheng dong quan zhuan* (Berättelsen om erövringen i öster) och i flera Pekingoperor baserade på den. Zhang dyker också upp i ett liknande sammanhang i Maos ”Samtal med litterära cirklar och konstcirklar” den 8 mars 1957. (Text 7)

⁵⁰ Den som antecknat har tagit miste på det andra ljudet i den fonetiska överföringen av Marseille och skrivit ner fel tecken.

⁵¹ Li Liejuns biografi återfinns i *BDRC* 2, sid. 312–316. Det är oklart varifrån Mao fått denna anekdot.

[eller] litterära och konstnärliga, till en början blir ingen erkänd. Sima Qians *Historiska uppteckningar* godtogs inte först av folk! Han kunde bara ”Gömma det [i] ett berömt berg, föra det vidare till andra”; [han] fick inte publicera det; på den tiden fanns inga förlag; folk gjorde kopior för hand, men att transportera rulle för rulle var svårt. Sammanfattningsvis måste nyfödda krafter gå genom hård kamp för att bli erkända av samhället.⁵² Vårt samhälle är lite annorlunda, [det är ett] socialistiskt samhälle; men det finns fortfarande många nya saker som hålls tillbaka. [De] stöter på byråkrater, stöter på obevekliga. När allt kommer omkring, vad bör kallas en väldoftande blomma? Vad bör kallas ett giftigt ogräs? Tidigare var Stalin till 100 procent en väldoftande blomma; med ett penndrag gjorde Chrusjtjov honom till ett giftigt ogräs. Nu är [Stalin] åter väldoftande.

På sistone har det förekommit en del kritik. Jag talar om [vad som händer inom] kommunistpartiet; inom kommunistpartiet finns vänster och höger. Inom centrala propagandaavdelningen finns en kader, Zhong Dianfei.⁵³ Han skrev några artiklar under pseudonym, där han sade att [vårt] förflutna var en enda röra; han förnekade allt. Nu har dessa artiklar fått kritik, tänt en debatt. Men Taiwan uppskattar verkligen dessa artiklar. Dessutom har en del vänsterfolk, nämligen chefen för kulturavdelningen inom den politiska avdelning inom utskottet för militära frågor, Chen Yi och hans underordnade, Chen Qitong, Ma Hanbing och några andra kamrater den 7 januari [1957] publicerat en artikel i *Folkets Dagblad* med de fyra som undertecknare.⁵⁴ [Den går ut på] att kasta tvivel över politiken att låta hundra blommor blomma och hundra åsiktsriktningar tävla. Den gör gällande att alltsedan den politiken infördes har inga betydande arbeten [framställts]. Slutsatsen är något förhastad, eftersom kamrat Lu XX:s⁵⁵ artikel skrevs i juni och publicerades i juli i fjol [1956]. Augusti, september, oktober, november, december – när publicerade dessa fyra kamrater [sin] artikel? Det var den 7 januari. Hur kunde en artikel på flera tiotusentals ord färdigställas på bara fem månader? Sedan säger [de] att det inte gjorts några betydande arbeten sedan [politiken med] att låta hundra blommor blomma och hundra åsiktsriktningar tävla lanserades, att det inte längre åstadkoms några marxistiska arbeten, inte längre någon socialism eller realism, bara dåliga saker. Nu har det gått ett tag [sedan hundra blommor-politiken introducerades och] det är oklart för mig vilken hållning *Folkets Dagblad* intar. På mötet med provinsiella och kommunala sekreterare i slutet av januari,⁵⁶ lät jag kopiera och distribuera denna fyrmannadeklaration till alla. Där var kamrater från *Folkets Dagblad* närvarande. Vad hade de att säga? De gav inte uttryck för någon uppfattning. Nu har det gått en månad, mer eller mindre. Vad bör göras? Publicerade ni den där saken för att ni var för eller mot den? Finns någon från *Folkets Dagblad* här idag? Förr eller senare måste ni ta itu med denna fråga! Eller ni får diskutera det, om ni inte kan bestäm-

⁵² Mao var alltid imponerad av den roll framstående individer spelat i historien. I sina Chengdu-tal ett år senare framhävde han hur unga en del av dem varit när de gjorde sin insats: se Stuart Schram, *Mao Tse-tung Unrehearsed* (Harmondsworth, Penguin, 1974), sid. 118-120 [svensk övers.: [Politiska skrifter: Tal och brev 1956-71](#), ”Tal vid Chengtu-konferensen”].

⁵³ Zhong Dianfei (1919-1987), redaktör för *Wenyi bao* och berömd filmkritiker, blev senare utpekad som högeravvikare, i synnerhet för sin artikel ”Trummor och gonggonger i filmkretsar”. Se *The China Quarterly* 2:70 (april-juni 1960); och D W Fokkema, *Literary Doctrine in China and Soviet Influence, 1955-1960* (The Hague, Mouton, 1965), sid. 155. Se nedan, Text 5, not 12.

⁵⁴ Se Text 1, not 6. För detaljer om dessa personer och deras artiklar, se även Fokkema, sid. 124-127; Merle Goldman, *Literary Dissent in Communist China* (Cambridge, Harvard Univ. Press, 1967), sid. 181-182 och *Origins 1*, sid. 179. I själva verket var Chen Qitong den ledande författaren i gruppen; kanske minns Mao fel; mer sannolikt är att han ville förminska honom.

⁵⁵ Helt klart Lu Dingyi, propagandachefen, men hans förklaring av Hundra blommor-politiken gjordes i ett tal den 26 maj 1956 och publicerades i *Folkets Dagblad* den 13 juni; se *Communist China, 1955-1959*, sid. 151-163. Lu Dingyis namn är delvis utelämnat eftersom han var utrensad när denna samling gavs ut.

⁵⁶ Maos sammanfattning av detta möte i januari 1957 finns i *Wansui* (1969), sid. 81-90; översatt i *JPRS* 61269-1 (20 februari 1974), sid. 54-62.

ma er; leta upp [några] ledande kamrater från particentrum⁵⁷ och diskutera den! Kom fram till hur situationen ska behandlas. Nu ska jag komma med min inställning: jag gillar inte den artikeln, den artikeln är felaktig, Men det finns många olika saker i denna värld; olika personer tycker om vad de tycker om. Taiwan tycker om Zhong Dianfeis artiklar. Socialistiska länder tycker om Chen Qitongs och Ma Hanbings artikel. *Pravda* publicerade den, men *Pravda* publicerade inte Lu XX:s artikel, ”Låt hundra blommor blomma, låt hundra åsiktsriktningar tävla”. [De] gillade Chen Qitongs och Hanbings – de fyra kamraternas [artikel]. Dessutom publicerade Tjeckoslovakien [den], Rumänien gjorde [det]; [den fick] en riktig marknad.

(Från publiken säger någon, den publicerades i *Literaturnaja Gazeta*, inte i *Pravda*)

[Ordförande Mao]: Det var *Literaturnaja Gazeta*? Inte *Pravda*? Det var bättre det.⁵⁸ (Skratt) ”Fåglar med en sorts fjädrar samlas, människor splittras i grupper”, olika [människor] tycker om olika saker, som två olika sorter.⁵⁹ Dogmatism tycker om dogmatism, opportunist tycker om opportunist. Jag är rädd att jag måste komma med kritik nu. Det finns en ung författare, Wang Meng. Han heter inte Wang Ming,⁶⁰ men är förmodligen bror till Wang Ming. (Skratt). [Han] skrev en pjäs med titeln ”Nykomling i organisationsavdelning”⁶¹ som väckt uppståndelse. En del gillade den, andra var emot den. Senare ansåg man att denne [nykomlingen] också var medlem av kommunistpartiet [och att det handlade om] kommunistpartiet, var en attack på kommunistpartiet, [och kritikerna] sade att han [Wang Meng] inte hade en enda god sida. Bland dem fanns Ma Hanbings kritik. Andra kom med kritik och sade att Beijing är platsen för [partiets] högkvarter, [hur kan] det finnas byråkratism i en kommunistisk distriktskommitté i Beijing? Bakgrunden för hans [Wang Mings] modell var illa vald, kanske bäst att välja Shanghai [för historien]. Vår plats [Beijing] duger inte. Vilken som helst plats duger inte, eftersom det är particentrets säte. Jag kan aldrig förstå var denna princip [som kritikerna använder] kommer ifrån. Jag har inte studerat marxismen så mycket, men jag har aldrig funnit [den åsikten] där (Skratt), som hävdar att [parti]centrum inte orsakar byråkratism? Till och med [parti] centrum har åstadkommit byråkratism, varför skulle då inte högkvarteret kunna göra det [också]? Vilket slags personer har [parti] centrum producerat? [Parti] centrum har åstadkommit Chen Duxiu, åstadkommit Zhang Guotao, åstadkommit Gao Gang [och] Rao Shushi; [det har] också åstadkommit Li Lisan, Wang Ming, så många!⁶² Uppfattningen att particentrums högkvarter inte åstadkommer byråkratism är därför en missuppfattning. Marxismen utvecklas fortfarande. Marxismen är inte [något] som är avslutat när man en gång studerat den. Den behöver fortsatt studeras, [eftersom] förhållandena förändras. Dogmatism är inte marxism. Dogmatism är antimarxistiskt. Opportunist också är antimarxistiskt. Kina med en befolkning på 600 miljoner är ett kungadöme av småborgare; ett mäktigt kungadöme. [Det finns] 500 miljoner bönder, över 10 miljoner hantverkare, [och sedan] affärsinnehavare, gård-farihandlare, jordägare, rika bönder; bourgeoisin utgör sannolikt 50 miljoner, småbourgeoisin några tiotals miljoner. Detta är den objektiva verkligheten. Man vill att ingen av dem ska uttrycka några åsikter, att sätta total munkavle på dem, bara ta av [munkavlen] lite när de äter,

⁵⁷ Kineserna använder termen ”centrum” (*zhongyang*) löst. Se Text 1, not 9.

⁵⁸ Mao säger ”det är bättre” ironiskt, eftersom *Literaturnaja Gazeta*, även om det var den främsta kulturtidningen i Sovjet inte hade samma officiella tyngd som partitidningen *Pravda*.

⁵⁹ Denna mening och den som finns inom citattecken ovan har en negativ klang, särskilt vid den tid Mao talade, även om den på senare år gradvis förlorat den. I *Hanyu chengyu* Shanghai, 1978), sid. 679 heter det om den förra: ”En analogi om onda personer i maskopi med varandra”. Kinesiska uppslagsböcker gör klart att de syftar på kombinationen av ideologiskt arbetssätt och personlig smak och intressen.

⁶⁰ Se Text 1, not 10, ovan. [ej med här – Red]

⁶¹ Mao har fått titeln på Wang Mings novell något om bakfoten. Se Text 1, not 3.

⁶² Chen Duxiu, partiets förste generalsekreterare, avpolleterades och stöttes ut 1927; se Lee Feigon, *Chen Duxiu* (Princeton; Princeton Univ. Press, 1983). Om Zhang Guotao, Gao Gang, Rao Shushi och Li Lisan, se Text 1, not 10.

och så fort de ätit sätta på den igen. Hur skulle det kunna fungera? Jag anser att munnen har två funktioner; en att äta, den andra att tala. Det är mycket svårt att sätta munkavle på den. Bourgeoisin och småbourgeoisin måste förvisso avspegla sitt ideologiska medvetande; dessutom måste [de] uttrycka sig, använda sig av olika metoder, ihärdigt – på tusen olika sätt [måste de] uttrycka sig. Vi kan inte använda tvångsåtgärder för att hindra dem från att uttrycka [sig]; [vi] kan bara debattera med dem när de uttrycker sig. [Vi kan] säga, kamrat, det du säger är lite olämpligt; [sedan] gör vi en analys, [och] skriver kritiska artiklar. De artiklarna [får] inte bara dogmatiska artiklar, [de] får inte använda metafysiska metoder utan bör använda dialektiska metoder. [De] bör vara övertygande, [de] bör vara helt övertygande. Kan högre kadrer kritiseras? [I] den frågan om kritik, från Marx och framåt, har det aldrig en enda gång sagts att lägre och högre kadrer ska särskiljas, [eller] sagts att bara lägre kadrer får kritiseras [och] att högre kadrer inte får kritiseras. Vår konstitution fastslår att folk är lika inför lagen, när det kommer till frågan om att göra misstag, [eller] uttrycka felaktiga tankar, måste medlemmar av kommunistpartiet och icke medlemmar vara jämlika. Det finns en grupp människor – till exempel högre kadrer inom kommunistpartiet eller högre kadrer inom de demokratiska partierna – [bara] för att de varit med längre har de rätt att inte slippa kritik. Kan sådant tillåtas? Jag anser inte det. Om man slipper all kritik under sin livstid kommer folk att kritisera en ändå när man dött.⁶³ Vi har kritiserat de döda, [vi har] kritiserat Konfucius: Ner med Konfucius hus!⁶⁴ Till och med någon som varit död i flera tusen år kritiserar [vi] fortfarande! Nu har Konfucius blivit lite bättre. Stalin blev också kritiserad efter sin död! Levande människor kan kritiseras, [och] även döda kan kritiseras. Det [får inte finnas] någon skillnad mellan högre och lägre officiella ställningar, eller [mellan] gamla och unga, äldre och yngre. Stämmer det inte att ju äldre man blir desto mer lever [man] tryggt och bekvämt och slipper kritik? När man gjort ett misstag ska man alltid kritiseras. Ska det gå för sig att någon får äta genom att hänvisa till sin ålder? OK, du har varit med ett tag, det medger [vi]. Eftersom han är gammal och levat så länge och inte dör har han således vissa framsteg, en viss nytt. [Han] kan fortfarande spela mindre roller⁶⁵, vifta med flaggor [och] hurra, applådera och sträcka ut handen. Jag tror att Mei Lanfang⁶⁶ har spelat mindre roller, samarbetat med andra med knivbladet i handen och stått där [på scenen]. Är Mei Lanfang här idag? Jag anser att vid åttio års ålder kan man fortfarande ha en roll att spela, åtminstone i en mindre roll. Min egen roll kan bara vara mindre; solostämman tänker jag inte sjunga: det får folk som vår premiärminister Zhou göra. (Skratt) Ni [borde] sjunga allihop.⁶⁷ I *Xi xiang ji* heter sångaren Hong Niang: [den rollen] kan inte jag sjunga. (Skratt) Den där gamla kvinnan i *Xi xiang ji* hon kommer fram [på scenen] och sjunger några få verser, och återvänder [sedan] bakom kulisserna.⁶⁸ Om man inte

⁶³ Ett profetiskt yttrande!

⁶⁴ Detta var ett av de berömda slagorden under Fjärde maj-perioden.

⁶⁵ Detta uttryck, *pao long tao*, betyder en mindre skådespelare men kan också betyda en hjälpreda på scenen.

⁶⁶ Mei Lanfang (1894-1961) var äldermannen inom Pekingoperan och ett av de stora namnen inom kinesisk teater under epoken före 1949, känd för sina kvinnoroller (*qing yi*); se hans biografi i *BDRC* 3, sid. 26-29. Mao omnämnde honom många gånger i sina tal 1957-1958; se nedan Text 11 och 12. Han var 62 vid tiden för detta tal och med största sannolikhet bland åhörarna.

⁶⁷ Mao var i färd med att dra sig tillbaka till vad han kallade ”andra fronten” under denna period, något som var känt bland hans närmaste kolleger men blev synligt offentligt först när han överlämnade posten som statschef till Liu Shaoqi på våren 1959. Tanken var att hans efterträdare skulle kunna etablera en fast maktposition så att Kina skulle slippa den sorts maktkamp som följde på Stalins död; se *Origins* 1, sid. 152-156. I själva verket, vilket hans kolleger skulle få erfara bittert, var Mao aldrig beredd att fullständigt uppge sin makt. En intressant aspekt av hans kommentarer här är att han framhåller Zhou Enlai (Kinas n° 3) och inte Liu Shaoqi (n° 2) som exempel på en ledare som skulle ta över hans ledande roll; detta kan ha berott på att Liu inte befann sig på podiet (se *Origins* 1, sid. 250-252).

⁶⁸ *Xi xiang ji* (Dokument från Västflygeln) är ett berömt musikdrama från Yuanperioden av Wang Shifu. Personen Hong Niang är den tjänsteflicka som lyckas föra samman hennes husfru och den ledande mannen. Den

slutar sjunga [och] sjunger för mycket, då kommer folk att sparka ut en. (Skratt) Dessutom veteraner, hur gamla ni än är måste ni sköta [ert] jobb korrekt, [ni] måste göra det på rätt sätt. Man [kan] leva rättrådigt i nittionio år; men [om] man gör något dumt den dag man fyller hundra kommer det inte att godtas. Vilka goda dåd har Rákosi⁶⁹ gjort i det förgångna? Det vet jag inte. Om Rákosi inte gjort några misstag, men alldeles på slutet gjort något elakt, [då] kan han inte slippa kritik bara för att han var en veteran. Det är naturligtvis samma sak med nya kadrer också; [om de] agerar felaktigt måste de kritiseras. Lenin sade, Gud förlät honom; Gud kan fortfarande förlåta unga människor på grund av deras ungdom, [men] med veteraner måste [vi] vara hårda. Med gamla kadrer är det på det sättet, [och] med unga kadrer måste man vara hård också: [men vi] måste också hjälpa dem. Om [vi] är hårda mot unga kadrer, bör [vi] också tålmodigt ge [dem] långsiktig skolning. Många kadrer bland oss gillar i själva verket inte [parti] centrums politik – politiken med att låta hundra blommor blomma och hundra åsiktsriktningar tävla [och] långsiktig samexistens, [och] ömsesidig övervakning. Överdriver jag nu? Jag hävdar att bland kadrer på högre nivå är det nio av tio som gillar, eller [bara] halvhjärtat, eller inte riktigt förstår. [De] som verkligen förstår, som anser att den politiken är korrekt utgör en minoritet, därför finns det verklig anledning att arbeta [med detta], att arbeta på att övertyga [folk]. [Vi] måste [kritisera] motståndarna till dialektisk materialism: exempelvis måste de som ger uttryck för idealism kritiseras; att inte kritisera [det] är inkorrekt. Men dogmatisk kritik löser inga problem. Tvärtom gynnar det tillväxten av dåliga saker. Detta är politik, att [få] självskolning och utveckla sin karriär inom folkets led. Korrekta saker utvecklas ur kamp med inkorrekt saker; marxismen fungerar på det viset. Vi kinesiska marxister har fått växa upp på kinesisk mark, [där] en del [saker] inte stämmer med marxismen, en del skiljer sig mycket, en del [bara] lite, [men] en del är till och med antagonistiska. Alla de väldoftande blommor och giftiga ogräs som vuxit upp – vad finns att oroa sig för på grund av det? Det finns inget att oroa sig för; jag känner att det inte finns något att oroa sig för. Varje år växer det upp ogräs; i Kina har det redan vuxit i flera hundrausen år, [och] fortsätter det inte att växa idag! Anta att man utfärdar ett direktiv som förbjuder alla slags blommor att blomma, allt slags ogräs från att växa – [ja], bland de dåliga blommorna kan det ju finnas några bra blommor [också], som när [vi ser tillbaka] på historien, evolutionsteorin, Galileo, Kopernikus, den sortens blommor. Blommor som ser marxistiska ut är ibland inte nödvändigtvis marxistiska. [Som] Stalin, [han] var marxist till 70 procent, till 30 procent inte marxist. [Han] var 30 procent borgerlig, 70 procent marxist. Det är en grundläggande princip. Marxismens historia (vi fortsätter att utvecklas nu) handlar om kamp mellan olika saker. Bara genom ömsesidig kritik, mitt i kritiken, kan [den] utvecklas. Men våra kamrater kan inte koppla ihop de synpunkterna. Jag vet inte hur många gånger, i hur många år [jag har] talat om detta. Enhetsfrontens [principer], långsiktig samexistens, att lära av tidigare misstag för att kunna undvika nya, bota sjukdomen och rädda patienten, ömsesidig övervakning, låta hundra blommor blomma, låta hundra åsiktsriktningar tävla, bekämpa metafysik, bekämpa dogmatism, allt detta glöms bort när det handlar om att skriva artiklar, hålla tal, [eller] komma med kommentarer. Det finns ingen avsikt att bota sjukdomen och rädda patienten, ingen avsikt att hjälpa andra, [bara] att klubba ner till döds [de som gjort misstag] med ett enda slag. Bortsett från detta påminner mig denna fråga om vaccinering mot smittkoppor. Varför vaccinerar man mot smittkoppor? Har ni alla haft det? Det har jag – [fast] det jag fick var inte smittkoppor, det var [en sjukdom] som lite påminde om smittkoppor – bakterierna gjorde att sjukdomen

---

gamla damen är mor till hennes husfru. Se Lai Ming, *A History of Chinese Literature* (London, Cassell, 1964), sid. 242-245.

⁶⁹ Mátyás Rákosi var den ungerske stalinistledare som avskedades i juli 1956 i efterdyningarna till Chrusjtjovs ”hemliga tal”. Mao verkar i detta stycke antyda att Rákosi i grunden var en bra karl, som med rätta kritiserades för några misstag på senare år, medan han i själva verket styrte all brutalitet i efterkrigstidens Ungern. Maos syfte kan ha varit att minimera alla inrikespolitiska motiv till revolten i Ungern.

spred sig i människokroppen där kroppen och bakterierna utkämpade en strid. Följden av striden blev immunitet mot sjukdomen; om det inte blir någon strid med bakterierna kan det heller inte bli någon immunitet mot sjukdomen. De som inte drabbas av sjukdom under sina liv löper därför en stor risk; det är farligt; att bli sjuk regelbundet är något bra, det kan leda till immunitet.

Strejker och demonstrationer

För det nionde, hur hantera problem med strejker, strejker bland studenter, demonstrationer, [och] petitioner. Bland era dokument, kamrater, finns förmodligen några som handlar om sådana frågor. Varför har det inte varit några oroligheter vid aeronautiska institutet i Kunming? [Här] saknar vi uppgifter om oroligheter; det bästa vore att hitta ett typiskt fall av oroligheter och trycka upp det [och dela ut det och studera det]. Det är avsaknaden av byråkratism; om alla skolledningar skötte sina uppgifter efter den [modellen], skulle det vara bra! Detta är den marxistiska metoden för att sköta en skola; [den] inser det ideologiska läget bland dagens ungdom. Ungdomsförbundets centralkommitté har försett oss med ett dokument: På universitet och högskolor rapporterades i fjol om oroligheter i 28 städer med över 7 000 studenter inblandade på 29 skolor. Analysen är ganska bra i detta material: orsaken till oroligheterna var inget annat än byråkratism och studenternas naivitet; ungdomar, arbetare, [och] studenter förstod inte hur komplicerad världen är, förstod inte ihärdig kamp. Samtidigt använde skolmyndigheterna [och] skolledningarna sig av olika sätt att lura dem [och] delade inte väl och ve med dem. Sedan har vi också frågan om strejker bland arbetarna [och] petitioner. Delstatistik i rapporten från [Allkinesiska] Fackföreningsfederationen [visar] på ett femtiotal strejker; bland dem [strejker] med några få personer, några med några tjugotal, den största var på över tusen personer som strejkade. Hur ska motsättningar inom folket hanteras? Jag hävdar att motsättningar ständigt uppstår inom folkets led. Strejker, studentprotester, bönder som går till angrepp med käppar, [detta] inträffade i fjol, [och] kommer sannolikt att inträffa i år också. De inträffade [också] för flera år sen, [så] det går inte att skylla på Ungern [med ursikten] att sedan händelserna i Ungern har det blivit svårt att styra Kina. Ni kan se tusentals studenter strejka, en del av arbetarna strejka, demonstrationer: Vad [ska vi] göra? Jag har utarbetat några punkter om detta problem. [Jag kommer att] lägga fram fyra punkter; tänk efter om de är riktiga eller inte.

Punkt ett. Arbeta hårt på att komma ifrån byråkratism, då kommer folk inte att strejka! Lös motsättningar på rätt sätt, då kommer folk inte att strejka, inte att ställa till med oroligheter.

Punkt två. Om man inte gjort sig av med byråkratism [och] de vill ställa till med oroligheter, vad [bör man] då göra? Tillåta oroligheter eller inte? Ett [sätt] är att inte tillåta oroligheter, att säga att alla agitatorer är kontrarevolutionärer, att säga att [de] vill göra uppror. Som jag redan sagt finns det kontrarevolutionärer, men de är mycket få. [Vi] kan inte hävda att dessa agitatorer i huvudsak är kontrarevolutionärer. Tvärtom handlar det mestadels om brister i vårt arbete: Vi vet inte hur man ska skola, vi vet inte hur man ska leda. Tillåta eller inte tillåta oroligheter? Jag anser det vara bättre att tillåta oroligheter. Arbetarna vill ju ha strejker; bönder vill göra oväsen; studenter vill strejka; bönderna vill slå någon med sina påkar!

Punkt tre: När oroligheter uppstår [och det leder till sammanstötningar], är det rätt att avbryta det brådstörtat? Det finns två sorters politik [då]. [Om] det efter bara två eller tre dagar med oroligheter, [när] agitatorerna uppfyllt sina lustar [men] myndigheterna absolut vill få ett slut på dem, och det leder till motsättningar, hur ska det lösas? Jag säger, låt dem agitera av hjärtans lust. Herr Shi Fuliang⁷⁰ startade oroligheter, uppenbarligen i Zhejiang; även jag

⁷⁰ Shi Fuliang var en tidig medlem av kommunistpartiet, som avsåg sig sitt medlemskap 1927. 1945 deltog han i arbetet på att organisera Kinas demokratiska förening för nationell uppbyggnad, ett av de demokratiska

ställdes till med oroligheter i skolan, på grund av att problem inte kunde lösas! Dessutom ville vi agitera av hjärtans lust. Om inte en vecka räcker, två veckor; om inte två veckor räcker, tre veckor; om inte tre veckor räcker, fyra veckor. Sammanfattningsvis, [när de] blivit nöjda, kommer [de] inte att agitera mer. Gör processen med oroligheter till en skolningsprocess, till en kurs i politik. Vårt politiska arbete har varit otillräckligt, [vårt] ideologiska arbete har skötts dåligt; [detta är] byråkratism. [Vi] måste se på strejker, studentstrejker, [och] när bönderna viftar med sina påkar som en omskolningsprocess, att skola arbetarna [och] studenterna.

[Punkt fyra]. Bör ledarna och anförarna för oroligheterna avskedas eller inte? Jag anser att [de] inte ska avskedas. Frånsett några undantag, om [de] dödat någon, då bör [de] sättas i fängelse på kontoret för allmän säkerhet. [Det är] på grund av att [de] mördat, begått brott. Om man inte slår någon, mördar, inte [gör] något allvarligt, då ska [man] inte avskedas. Att avskeda ledare för strejker eller studentprotester, det är en borgerlig metod; i allmänhet ska [de] inte avskedas. Ledande personer, både korrekta och icke korrekta, ska få vara kvar. Varför ska vi hjälpa de icke korrekta? De ska få vara kvar om ”instruktörer”.⁷¹ På grund av att [de] begått misstag, [säg] att några individer identifierats som spioner, ska de sparkas ut från skolan? Jag anser, låt [dem] studera, så länge som de inte är aktiva brottslingar. Vad är det för fel med att en skola har några spioner? Kommer man att vara belåten först när den skrubbats skinande ren? Den där studenten vid Qinghua universitetet, som ville döda tusentals personer är därför kvar där; han är en ”instruktör”, eftersom han publicerat den där berömda proklamationen. [Folk som han] är svåra att komma förbi. Jag har diskuterat dessa fyra punkter: Den första punkten är att arbeta hårt för att komma ifrån byråkratism för att hindra oroligheter; den andra, om [de] vill agitera, låt dem agitera; min tredje, [om de] känner att de inte agiterat nog, låt dem agitera av hjärtans lust; den fjärde, avskeda inte. Avskedanden är nationalistpartiets metod; vi vill fortsätta framåt i motsättning mot nationalistpartiets metoder. Jag tror att det kommer att finnas många problem även i framtiden; folkets vilja är inte likformig; i en befolkning med flera hundra miljoner kommer det att finnas massor med människor som tänker på ett sätt som skiljer sig från vårt. Det är en aspekt. Den andra aspekten är att vår arbetande personal, ansvariga på skolor, fabriker, på jordbrukskooperativ, på [regerings] kontor, kommer från många olika områden och många av dem har låg utbildningsnivå; till och med de med hög utbildnings[nivå], till och med intellektuella, inte ens de kan undvika att begå misstag. Jämfört med dem med låg utbildningsnivå gör sig intellektuella ibland skyldiga till allvarligare misstag. Många intellektuella har varit inblandade i de ”vänster”- och högermisstag vårt parti gjort sig skyldigt till: Chen Duxiu, en intellektuell; Li Lisan, en intellektuell; Wang Ming, en intellektuell; Zhang Guotao, en intellektuell; Gao Gang, räknas inte; Rao Shushi, en intellektuell.

Är oroligheter bra eller dåligt?

Tio, är det bra eller dåligt att åstadkomma oroligheter?

Vad beträffar problemet [med] strejker, studentstrejker, marscher, namninsamlingar, demonstrationer, tror jag att de är både bra och dåliga, [eftersom] de har en dubbel karaktär! Saker som strejker och studentstrejker har också dubbel karaktär. [Händelserna i] Ungern har [sin] dubbla karaktär. Anser ni att händelserna i Ungern var bra eller dåliga? Jag säger att [de] var både bra och dåliga. Naturligtvis var de dåliga, eftersom det ledde till störningar. Men Ungern förde med sig en verkligt bra sak; kontrarevolutionärerna hjälpte oss verkligen. Sedan

---

partierna i Kina efter 1949. Vid denna tid var han medlem av de stående kommittéerna i både nationella folkkongressen och högsta statskonferensen och ingick förmodligen bland Maos åhörare.

⁷¹ *Jiaoyuan* är ett allmänt begrepp för att lära yrkesfolk såväl inom som utanför den formella utbildningen.

händelserna i Ungern avslutats har det varit lugnare än tidigare. Ungern är nu bättre än Ungern tidigare då det inte förekom några oroligheter – alla i det socialistiska lägret har lärt [av Ungerns erfarenheter]. Sålunda säger jag att händelserna i Ungern har en dubbel karaktär, både bra och dåliga. En anti-sovjetisk, anti-kommunistisk strömning har uppstått i världen. För första gången, särskilt om man ser på den senaste tiden, var den världsomfattande [till sin natur]. Hur ska vi se på det? Givetvis tycker jag inte att det är bra. Å andra sidan är [det] bra; och det är bra. På grund av att anti-sovjetism och anti-kommunism härdat kommunistpartiet. Det franska kommunistpartiet har förstört sin partitidning; det schweiziska kommunistpartiet ligger riktigt illa till; [deras] generalsekreterare gömmer sig i bergen, gömmer sig på vår ambassad, rädd att möta [folk], rädd för att gå ut. [Om] folk ser [honom, kommer han att] få stryk. Många partimedlemmar har lämnat partiet. I Holland och Belgien har ett stort antal lämnat partiet. De engelska intellektuella, ju mer intellektuella [de är], desto mer vill de lämna partiet. Det finns således två sorters intellektuella; ju mer betydande deras ställning är, desto mer tar de avstånd från kommunistpartiet. [Till och med] gamla partimedlemmar, som dragit sig fram [i partiet] under många år eller årtionden vill utträda ur partiet. Är det bra eller dåligt att de lämnar partiet? Både bra och dåligt, men i huvudsak är det bra. Om man går ur, vad är det för fel med det? Vårt Kina har denne gentleman Hu Shi, som skriver mängder av artiklar för närvarande. Vi har föreslagit att låta hundra blommor blomma och hundra åsiktsriktningar tävla. Han säger att han redan föreslagit att låta hundra blommor blomma och låta hundra åsiktsriktningar tävla. (Skratt) Hur [bör vi] se på kritiken av Stalin? Vi [människor] är också varor av dubbel natur. Kritiken av Stalin har en tvåsidig karaktär. En sida är bara fördelaktig; den andra är inte bra. Att avslöja kulten av Stalin, att slita av locket, att befria folket, det är en befrielseörelse; men hans [dvs Chrusjtjovs] sätt att avslöja [Stalin] är inkorrekt; [han] har inte gjort någon bra analys, slagit [honom] till döds med ett enda slag. Å ena sidan ledde detta till det senaste halvårets världsomfattande strömningar; å andra sidan ledde det senare också till händelserna i Ungern och Polen. Men han [Stalin] hade sin inkorrekt sida; även om de artiklar vi publicerat inte pekat ut [SUKP:s] tjugonde kongress, [har vi] i själva verket talat om den. Vad har vi diskuterat öga mot öga med de sovjetiska kamraterna? Om hur frågan om Stalin inte behandlats på ett lämpligt sätt; [vi] diskuterade vår stormaktschauvinism. Jag anser att det finns två sidor i att Förenta Staterna inte erkänt oss. Att inte erkänna oss är förstås inte bra; [vi] kan inte bli medlemmar av FN; de hävdar att det inte finns något sådant land [som oss] i världen. Vi bör bli erkända och de vill inte erkänna [oss], naturligtvis är inte detta bra. Men det finns också en stor fördel med det; USA erkänner oss inte, [men] det gör oss [ändå] inget. Jag har haft meningsutbyten med många vänner och, sammanfattningsvis, har jag inte kunnat övertyga dem om att så är fallet. Det känns som det vore bäst, [eftersom] USA inte erkänner [oss], om [efter] sex år, när andra femårsplanen är klar, om de åtminstone erkänner [oss] då. Det är bäst på det viset. Det bästa vore om de gjorde det efter elva år, när tredje femårsplanen är klar; att ge dem legal status i Kina då, [det] skulle vara fördelaktigt för oss. Utan dem klarar vi ändå av att fortsätta det [ekonomiska] uppbygget. [Låt oss] vänta tills vi mer eller mindre avslutat uppbygget, [och] be dem komma och ta en titt då. (Skratt) Då kommer det att vara för sent [för dem] att ångra sig! (Skratt) Ändå blåser USA upp sig, säger envist att man inte tänker erkänna [oss]; [de är] så nöjda. USA vill mer eller mindre erkänna [oss], [och] jag är orolig på deras vägnar, men det är en amerikansk angelägenhet. USA:s överbefälhavare är en amerikan, inte vår Nie Rongzhen.⁷² Inte heller är det vår sak att komma med råd åt honom, men [det är bäst] att vi är beredda. Om erkännandet kommer snabbt, vad ska vi göra då? Gå med på att de insisterar på erkännande? Jag anser att det inte skulle gå för sig. Men vi har Taiwanfrågan; Taiwan måste återlämnas till oss. Det är en fråga som det måste arbetas på; om inte Taiwan återlämnas struntar jag i ert erkännande. England erkänner

⁷² Nie Rongzhen, en av Kinas tio marskalkar, hade varit överbefälhavare mellan 1949 och 1954. Vid denna tidpunkt hette överbefälhavaren i själva verket general Su Yu.

oss, men vi tänker inte upprätta diplomatiska förbindelser med er, [vi upprättar] halv-diplomatiska förbindelser, [vi] kommer inte att sända en formell representant, bara en chargé d'affaires. Eftersom [England] röstar för Chiang Kai-chek i FN.⁷³

Vi har artiklar, [men] det är OK att publicera några felaktiga artiklar. Kritiserade jag inte nyss några kamrater? Samtidigt borde [jag] tacka dem. Felaktiga artiklar har utfört bra arbete, därför att de gett oss viss grund, gett vår kritik ett mål, [inklusive] dogmatiska artiklar, opportunistiska artiklar. Denna artikel publicerades i nio delar, och borde fortfarande ha några fler kvar. Det är inte bara att den inte är bra till sin karaktär, [den] är inte bara inkorrekt, utan dessutom har den något [att ge]. Den ger oss möjligheten att komma med en motkritik. Vad ska [vi] göra åt bristen på betydande arbeten [och] bra filmer? Jag tycker det är något dåligt. Det finns inga betydande romaner, få bra filmer. Det i sig kommer att leda till betydande arbeten [och] bra filmer. På grund av att det inte finns några? [Efter] en lång period av torka kommer [det] till sist att komma; saker kommer att utvecklas i motsatt riktning när de blir mer extrema; ju mer dåliga saker som görs kommer [till sist] de goda att framträda. Denna dialektiska metod uppfanns inte bara av marxismen-leninismen. Vår egen Lao Zi i Kina – han som såg sig själv som den högsta auktoriteten under himlen⁷⁴ (Skratt) – talade så för länge sedan. Han sade att man i varje dålig sak skulle se det goda; i det goda skulle man se det dåliga. I olycka finns det lycka, i lycka finns det olycka; när den gamle mannen vid fronten blev av med sin häst, vem hade kunnat gissa att det var en förklädd välsignelse;⁷⁵ när den gamle mannen vid fronten blir av med sin häst, gratulera honom då [och] säg att det var bra att tappa hästen, det var bra att förlora den. Förr fanns det folk som till och med kom med gratulationer när en annan mans hus brann ned. När Japan besegrade Kina kallade japanerna [det] för en seger; över halva Kina ockuperades. Kina kallade det ett nederlag. [Fastän de] ockuperade större delen av Kina, plus Filippinerna, Indonesien [och olika] länder i Sydostasien innehöll [deras] seger nederlag. Resultatet blev just att segern omvandlades till nederlag, medan de ockuperade länderna, som Kina, omvandlade nederlaget till seger. Är det inte på det viset? [När] Hitlers arméer närmade sig städerna, Leningrad, Moskva, Stalingrad, hela Europa var ockuperat; då var [de] precis på väg att segra, men detta innehöll nederlag och det ockuperade Europa, [och] mer än hälften av Sovjetunionen hade fortfarande den oundvikliga segern i sig.

Bör [vi] utkämpa tredje världskriget vid denna tid?

Ni får vänta, detta kommer att diskuteras senare. Vårt Kina har två saker: ett, fattigdom; två, okunnighet.⁷⁶ [Man] säger att kineser är smarta, men kineser är okunniga. Å ena sidan är levnadsstandarden inte hög; å andra sidan är utbildningsnivån inte hög: Levnadsstandarden är mycket låg; utbildningsnivån är mycket låg. De omständigheterna har också en dubbel karaktär. Vår revolution bygger på dessa båda saker: ett, fattigdom; två den låga utbildningsnivån. Om Kina blir välbärgat, med samma levnadsstandard som i västvärlden, då kommer [folk] inte att vilja ha revolution. Västvärlden är rik, [men] man har sina brister; bristen är att

⁷³ Storbritannien erkände Folkrepubliken Kina i januari 1950; hade det inte varit på grund av Koreakriget skulle Ji Pengfei (senare utrikesminister) ha blivit den nya regimens förste ambassadör i London. Efter Genèvekonferensen 1954 då premiärminister Zhou Enlai och den brittiske utrikesministern (som han var då) Anthony Eden skapat ett gott arbetsklimat mellan sig ökades de minimala diplomatiska förbindelserna till chargé d'affaires-nivå. Några ambassadörer skulle inte utväxlas förrän 1972.

⁷⁴ Mao njuter kort och gott av ordleken med *lao zi* här – både namnet på den gamle filosofen och "auktoriteten" i den fras han citerar.

⁷⁵ Detta syftar på en traditionell berättelse, där en gammal man blir av med sin häst bara för att få tillbaka den några månader senare med ett spann bra hästar.

⁷⁶ Detta erinrar om Maos sedvanliga karakteristik av Kina som "fattigt och blankt"; se exempelvis Stuart Schram, *The Political Thought of Mao Tse-tung* (Harmondsworth, Penguin, 1969), sid. 351-352. [svenska: " Tal vid högsta statliga konferensen" i [Politiska skrifter: Tal och brev 1956-71](#)]

inte [vara] revolutionär. [Deras] levnadsstandard är så hög, deras svaga punkt är att inte [vara] revolutionära. Det är inte lika bra som att vi inte kan läsa och skriva; jag tror att det när allt kommer omkring är bättre att inte kunna läsa och skriva. (Skratt) Givetvis måste analfabetismen utraderas. Jag är inte ute efter att förespråka att analfabetismen ska bevaras. Vår socialistiska omvandling har framskridit så fort – det beror just på att Kina är för fattigt. Och om [vi] skulle utkämpa tredje världskriget? [Tänk om vi] började slåss just nu, [om] till exempel [vi] efter detta möte fick höra på radion [att] tredje världskriget börjat? Vad skulle vi göra? Det har ni inte tänkt på allihop? Är ni mentalt förberedda? Jag anser att förberedelser är nödvändiga. Om [man] vill slåss, gör det då. Precis som studentoroligheterna: Om [man] vill agitera, gör det då; detta är en motsättning inom folket. Detta [krig] är en motsättning mellan fienden och oss själva. Om [man] vill strida, strid då. Vad har vi för val? [Om] hela världen går en rond till, tredje världskriget, kommer mänskligheten att minska med hälften; en del hävdar att hela [människosläktet] skulle sopas bort. Jag går inte med på det argumentet. Nehru⁷⁷ och jag har debatterat detta. Pakistans premiärminister och jag har också debatterat [detta]. Vad beträffar att utkämpa tredje världskriget säger jag först och främst att vi inte välkomnar [det], [men] det vore OK [också]. (Skratt) Jag säger, efter första världskriget uppstod Sovjetunionen med en befolkning på 200 miljoner; efter andra världskriget framträdde många [socialistiska] länder med en befolkning på 900 miljoner; efter tredje världskriget kommer [det socialistiska lägret att ha] förmodligen minst 1,5 miljarder eller 2 miljarder, inte många kommer att bli kvar. Krig har således en dubbel karaktär. [Det] har en destruktiv sida; samtidigt stimulerar [det] också folks engagemang, väcker folks medvetenhet, får revolutioner att bryta ut. Vad är er inställning till att utkämpa tredje världskriget? Hur tänker ni hantera [det]? Göra samma sak som när japanerna ockuperade Kina? Vad tycker ni om att Beijing, Zhengzhou, Wuhan, Guangzhou allesammans skulle bli ockuperade igen? Alla kommer att jämra sig och gråta [om] den situationen skulle uppstå här; vi kommer att stå med långa ansikten; vi kommer inte att vara lika bra som generalissimo Chiang Kai-shek; men generalissimo Chiang stod inte med långt ansikte. Vi har allesammans gått igenom detta, [vi stod inte] med långa ansikten. Om tredje världskriget ska utkämpas, låt det bli så då. Hur många atombomber har ni? Vi har ingen, [bara] hirs och gevär; men slutresultatet av striderna kommer att bli att man besegras i strid, på grund av att man är reaktionär [och] efterbliven; trots att [ens] ekonomi är utvecklad, [ens] civilisation framskriden, ändå är [ens] politik efterbliven, man går emot folkets vilja. I hela världen finns bara två länder som [inte kan] förstöras: det ena är Sovjetunionen, det andra är Kina. Sovjetunionen gränsar till Ishavet, vi gränsar till Kunlunbergen (Skrattsalvor), oförstörbara. Om tredje världskriget ska utkämpas tror jag att [det], också, har en dubbel karaktär. Japaner säger till mig att de är mycket ledsna för att de angrep oss. Jag säger, vänner, ni gjorde något bra. De blev verkligen förvirrade [över detta]. Jag säger, om ni inte hade angripit, inte ockuperat så mycket mark, [då] skulle Kinas folk inte ha lärt sig något. Jag säger, ni var våra lärare, och motiverade hela det kinesiska folket att bekämpa er, det är ert bidrag. Internationella frågor påverkar varandra, tränger in i varandra. Någon skrev en gång ett poem: två buddhistfigurer slogs i bitar, efter att ha blandats med vatten förvandlades de åter till två buddhistfigurer.⁷⁸ Jag är således en del av er, [och] ni är en del av mig. Nu är världen också på det viset, världen är två buddhistfigurer i lera. Det finns något av oss inom den kapitalistiska buddhistfigurerna, och något av dem inne i den socialistiska buddhistfiguren.

⁷⁷ Jawaharlal Nehru (1889-1964), Indiens premiärminister från självständigheten 1947 till sin död, var den förste mer betydande politikern inom Tredje världen att bedriva en neutralistisk utrikespolitik, där han undvek allianser med såväl Väst som kommunistblocket.

⁷⁸ Denna anspelning på vers erinrar om ett poem tillskrivet hustrun till den framstående kalligrafimästaren Zhao Mengfu (1254-1322). Hon tillägnade det honom och hyllade deras oskiljaktighet. Genom seklerna har denna oskiljaktiga du-jag relation ofta utgjort en referens på grundval av hennes ursprungliga tema. Införandet av buddhafigurer kom i en senare förvanskad version.

Inne i er finns således jag, [och] inne i mig finns ni. Nu är världen också på det sättet; värden är två buddhistfigurer i lera. Det finns fler Ungern; det finns fler [personer] som lyssnar på vad de säger. Olika länder i Östeuropa lyssnar på deras radiosändningar; Sovjetunionen, också, tycker om att lyssna på Voice of America [och] europeiska radio [stationer]. Vårt Kina, också, har den sortens folk, [som] påverkas av dem. Det finns spioner också; de beräknar dagligen [dagen] då de ska komma. En del jordägare klänger sig fast vid affärshandlingar [och] markkontrakt; en del medlemmar av nationalistpartiet har kvar sina medlemskort, väntar på den dag då de kommer, [för att kunna säga] – [Titta här], vi har partikort! Bered er på det värsta; [i] ett stort krig, antingen slåss [man] eller också slåss man inte. Först förbereder man sig på att han ska slå till, om han skulle bli tokig! Givetvis kommer vi till sist att segra. I dag har vi [det socialistiska lägret] en befolkning på 900 miljoner, det dubbla blir 1,8 miljarder. För det andra tror jag inte kriget kommer att bli långvarigt, kanske får vi en andningspaus på ett dussin år eller lite till. Låt oss först tala om att förlora kriget, inte något helt och hållet dåligt. Till och med något bra. Hur går det med det [ekonomiska] uppbygget? Uppbygget stannar av. [Vi] kommer att ägna all energi åt att utkämpa kriget. Men under rådande omständigheter, vad är det som imperialismen gör mot oss? Man infiltrerar det socialistiska lägret. De hoppas att händelser ska inträffa av polsk eller ungersk typ. Vad är huvudmotsättningen i världen idag? Det är imperialismens kamp för kolonier, kamp för Asien [och] Afrika. Amerikansk och europeisk imperialism, brittisk, fransk och liknande, detta är deras huvudmotsättning. [Det finns] tre krafter: den ena är socialismen, den andra är den nationella självständighetsrörelsen; den tredje imperialismen. Dessa tre krafter kämpar [med varandra] och den andra, den nationella självständighetsrörelsen med Nasser, och andra,⁷⁹ kan samarbeta med oss i olika frågor, i frågan om fred, i frågan om imperialismen; graden [av samarbete] är inte [alltid] samma, men [de] kan samarbeta med oss. Det finns ingen stor fördel för imperialismen att börja ett krig. Följderna av ett [sådant] krig skulle inte vara till någon stor fördel för dem. Och om [de] inte börjar ett krig? [De] kan slåss inbördes om bytet; amerikanerna kan slåss mot engelsmännen om Asien och strida med fransmännen om Afrika. Jag tror att [de kommer] att använda sig av den metoden. I oljebaronen Rockefellers brev till [president] Eisenhower är hans politik precis vad vi räknade med: Det verkar som han gör vad [Kina] säger åt honom att göra. Hans främsta mål är inte att angripa oss, utan att straffa engelsmännen [och] Frankrike. Det finns tre sorters länder [enligt Rockefeller]: en sort är Pakistan som lutar mot Sovjet; en annan är neutrala stater som Indien; ytterligare en annan är kolonier med ingen som helst självständighet, länder som Marocko och Algeriet. Rockefellers brev till Eisenhower skrevs i januari i fjol [1956], [och] i år – vem vet var [de fått det] ifrån och det publicerades i en tysk (östtysk) tidning. Nu har vi publicerat det och det är väl värt att studera.⁸⁰

Nationella minoriteter

Den elfte frågan, frågan om de nationella minoriteterna och Hanfolkets chauvinism [och] frågan om Tibet. Kina har tiotals miljoner nationella minoriteter; de nationella minoriteterna finns över en stor yta, cirka 50 eller 60 procent [av hela Kina]; [deras befolkning] utgör cirka 6 procent [av Kinas]. Det var därför jag ägnade en sektion i min ”De tio stora sambanden”⁸¹

⁷⁹ Gamal Abdel Nasser (1918-1970) var Egyptens president, den ledande arabiske statsmannen och, tillsammans med Nehru och Tito, en av arkitekterna bakom den alliansfria eller ”neutralistiska” rörelsen. Han hade träffat premiärminister Zhou Enlai vid Bandungkonferensen 1955 och upprättade diplomatiska förbindelser med Kina ett år senare.

⁸⁰ Rockefellers brev har inte kunnat spåras.

⁸¹ Talet hölls den 25 april 1956 vid ett utvidgat möte med politbyrån, men blev inte allmänt tillgängligt förrän det spreds av rödgardisterna under kulturrevolutionen. Den officiella texten finns översatt i VV 5, sid. 270-292. [på marxistarkivet: [Om de tio viktiga förhållandena](#)]

där jag sade att relationerna mellan Hanfolket och de nationella minoriteterna måste skötas väl. Det är i princip så frågan om Hanchauvinismen ska övervinnas. Har den blivit löst? Den har fortfarande inte lösts på något bra sätt. Kommunistpartiet planerar att anordna ett möte i år, ett plenum med centralkommittén, särskilt för att diskutera enhetsfronten och frågan om de nationella minoriteterna. [Vi] måste absolut förändra denna hanchauvinistiska arbetsstil, [dessa] idéer [och] känslor, där vi monopoliserar angelägenheter som borde utföras av andra [dvs de nationella minoriteterna själva], bristen på respekt för nationella minoriteter. Det finns en grupp i Tibet, som vill upprätta ett självständigt kungadöme. För närvarande är den organisationen lite skakig; den här gången har Indien bett oss låta dem återvända. Vi tillät Dalai [Lama] fara till Indien; han har redan åkt till Indien. Nu har [han] redan återvänt till Tibet. Amerika håller på med sitt [antikommunistiska] arbete. Det finns ett ställe i Indien som heter Kalimpong, [där de] specialiserat sig på att sabotera Tibet. Nehru själv talade om för premiärministern [Zhou Enlai], att detta ställe är ett centrum för spioneri, i första hand amerikanskt [och] brittiskt. Om Tibet vill bli självständigt är vår [inställning] följande: [Om] ni vill agitera för självständighet, agitera då; ni vill ha självständighet, jag vill inte [att ni ska få] självständighet. Vi har en sjuutton punkters överenskommelse. Vi gav Dalai [Lama] rådet att han skulle ha det bättre om han kom tillbaka: Om du stannar i Indien, far då till Amerika, det kanske inte är så fördelaktigt [för dig eller Tibet]. Premiärminister [Zhou] har talat med honom flera gånger.

Också när det gäller folk från andra självständighetsrörelser, en grupp bland dem som bor i Kalimpong, så har [premiärministern] talat även med dem [och sagt] att de gör klokast i att återvända. Vad beträffar reformer stipulerar de sjuutton punkterna att reformer ska göras; men reformer fordrar överenskommelse. [Om] man inte vill ha reformer, då tänker vi inte göra några heller. Om man inte [vill ha] några reformer under de närmaste åren, då kommer vi inte att göra några. Det är vad vi sagt till dem just nu. Det kommer inte att bli några reformer under andra femårsplanen, under tredje femårsplanen får vi se hur ni tänker; om ni säger [låt oss] göra reformer, då [kommer vi] att göra reformer; om ni säger ingen reform, då kommer vi att fortsätta att inte göra några reformer. Varför [måste vi] ha så bråttom?⁸²

Den sovjetiska vägen och den kinesiska vägen

Slutligen, punkt tolv. Kinas ansikte kan komma att förändras gradvis inom tre eller fyra femårsplaner. Sovjetunionen har en väg till industrialisering, [men] den väg vi för närvarande slagit in på är inte exakt samma som Sovjetunionens. Jag anser det finnas en del skillnader. I ”De tio stora förhållandena [sambanden]” finns det några frågor, några av de stora förhållandena [som] tar upp den frågan. Andelarna tung [industri], lätt [industri] och jordbruk; investeringsdelen inom tung industri, lätt industri och jordbruk måste till väsentlig del

⁸² Efter avsevärd tvekan hade den kinesiska regeringen slutligen tillåtit Dalai Lama att acceptera en indisk inbjudan att närvara vid firandet av 2 500-årsdagen av Buddhas födelse. Han hade anlänt till Indien i slutet av 1956 och omedelbart för premiärminister Nehru uppgett sin önskan att inte återvända hem. Bland de skäl han angav var att kineserna infört ”demokratiska reformer” i de östra delarna av Tibet, vilket lett till en revolt av Khampafolket 1955-1956; det var den andra Khamparevolten 1958-1959 som skulle leda till Dalai Lamas flykt till Indien i mars 1959. Men 1956 uppmanade Nehru Dalai att återvända och efter samtal med Zhou Enlai, som besökte Indien vid denna tidpunkt i samband med en rundresa i Asien återvände den tibetanske ledaren till Lhasa i april 1957. Kanske uppmuntrades han av rapporter om Maos kommentarer vid detta tillfälle. Men Maos uttalande att Dalai Lama redan återvänt tyder antingen på en felinformation eller kan ha syftat på Dalais beslut att göra dreet. Se John F Avedon, *In Exile from the Land of Sorrows* (New York, Knopf, 1984), sid. 44-47. För texten till 17 punkters-överenskommelsen som undertecknats av tibetanska representanter och kineserna, se *Tibet, 1950-1967* (Hong Kong, URI, 1968), sid. 19-23. För användandet av Kalimpong (beläget nära Darjeeling i södra änden av indiska handelsvägar in i Tibet) som spioncenter, se Neville Maxwell, *India's China War* (Harmondsworth, Penguin, 1972), sid. 101; och George N Patterson, *Peking versus Delhi* (London, Faber, 1963), sid. 250-255, 289-290.

anpassas i förhållande till tidigare skeden. Sovjetunionens investeringsandel är nio till ett, 90 procent mot 10 procent. Dvs 90 procent av [investeringarna] går till tung industri, 10 procent är investeringar i lätt industri och jordbruk. [Detta] skummar av för mycket från jordbruk, [även om] givetvis de pengar som skummas är används till uppbyggnad och inte bara stoppas i fickorna. Här har vi ett problem: böndernas aktivitet är inte hög och därmed blomstrar marknaden inte. Var finns marknaden för tung industri? Den tunga industrins marknad är lätt industri [och] jordbruk. Marknaden är dessa hundratals miljoner människor, bland dem 500 miljoner bönder. [I] vår första femårsplan var [investeringarnas andel] 8 till 1; när det kom till praktiken var det 7 till 1, bättre än i Sovjetunionen. Var inte [andelen] i Sovjetunionen 9 till 1? Tung industri 9, lätt industri [och] jordbruk 1. Vi [satte] tung industri till 8 -

(Premiärminister Zhou: Jordbruket har inte inräknats, bara tung mot lätt [industri])

[Ordförande Mao:] Jordbruket ingår inte; [om] vi lägger till jordbruket måste förhållandet räknas om. Jag tror att [vi bör ta] större hänsyn till detta förhållande i andra femårsplanen.

Sammanfattningsvis bör [vi] hjälpa lätt industri [och] jordbruk att utvecklas. Lätt industri [och] jordbruk är ungefär samma sak. Utan jordbruk skulle det inte finnas någon lätt industri; utan lätt industri skulle det inte finnas något jordbruk. Den ena står för råvara den andra utgör marknaden. Jordbruk står för råvaror; den lätta industrin har landsbygden som sin marknad. Ska den tunga industrin prioriteras i utvecklingen? Ja, 6 mot 1 innebär att den fortfarande prioriteras, den ena sidan står på sex, den andra på ett! [Det] innebär fortfarande prioritering. Den tunga industrin kommer fortfarande först. Men med den nya inriktningen, kommer den industriella utvecklingen att gå fortare än Sovjetunionens eller inte? Den kan verka lite långsammare, [men kommer att] vara lite snabbare. Det är vad vi sätter vårt hopp till. Jag tror att [vi] ändå kommer att vara lite snabbare än de. Eftersom Sovjetunionen på 21 år – ta stål som exempel, [deras] gamla bassiffra för produktionen var 4 miljoner ton; medan vår var 900 000 ton. Vid tiden för [första världs-]kriget 1913 låg Sovjetunionens stål[produktion] på 4 miljoner ton. Nittonhundrasjutton var Revolutionens år; och vi ska inte räkna 1918, 1919, 1920, de tre åren av inbördeskrig. Räknat från 1921, från 1921 till andra världskriget (1941), blir det tjuogoett och halvt år. Under de tjuogoett och halvt åren tillkom 14 miljoner ton [stål] till de 4 miljonerna ton, vilket sammanlagt blir 18 miljoner ton. Vår gamla bassiffra för produktionen var 900 000 ton, då talar vi inte om 1949 utan om vår högsta årliga nivå. Det mesta var japanskt, mycket lite kom från Chiang Kai-shek – bara några tiotusentals ton. Om vi räknar från det året, räknar från 1950, vilket år kommer att bli det tjugoförsta? Är det tänkbart att imperialisterna kommer att ge oss tjuogoett år? Jag har redan sagt att det är möjligt. Det finns två möjligheter: den ena att [de] inte ger [så mycket tid]; den andra att [de] gör det. [Om de] inte gör det får [vi] slåss, en strid som kommer att skaka jorden, [därefter] kommer jorden [att hamna] i totalt kaos. Följden blir att världen blir röd, om inte hela världen så i varje fall större delen. Efter striden får vi börja uppbygget igen. Detta är också ett sätt. [Om] de vill slåss, vad har vi för val? Det är troligare att de inte vill slåss, [och] mycket sannolikt att de kommer att ge oss tid. Tjuogoett år, som Sovjetunionen hade, [från] 1950, tjuogoett går till 1970 [och] tredje femårsplanen går fram till 1967. Sextioåtta, 69, 70, tre år till [efter den]. Vi säger att industrialiseringen [kommer att ta] tre femårsplaner eller något mer. Jag tror att det är ungefär så. Om tjuogoett år är jag säger på att vår stål [produktion] kan gå från 900 000 ton till drygt 18 miljoner ton, kanske över 20 miljoner ton. Om vi följer den politik nu antagit. Tillsatt lite flexibilitet; arbeta mer på marknaderna; låt bönderna äta sig mätta, låt bönderna få köpkraft, utveckla den lätta industrin; bönderna [kommer att] producera än mer råvaror för industrin och producera än mer mat. [Om] bönderna ökar [sin] köpkraft [då] kommer den lätta industrin att få både material och en marknad, [och] den tunga industrin kommer också att få en marknad. Konstgödsel kommer att få en marknad; lastbilarna kommer att få en marknad. Investeringar i vattenhushållning kräver stål, [därför] kommer stålet att få en marknad.

Elkraftföretagen kommer att vara tvungna att utvecklas för att kunna användas inom den lätta industrin och jordbruket. [Jag] tänker inte tala mer om ekonomiska frågor, och hur som helst finns det inte tid till det. Vi saknar fortfarande erfarenhet på detta område, efter att bara ha arbetat [med det] i sju år. [Vi] har mer erfarenhet av revolution, [av hur] revolutionär kamp ska bedrivas, [vi har] politiska erfarenheter; vi har upplevt bakslag, gjort misstag. Men vi har inte mycket erfarenhet av att sköta ekonomin. Jag hoppas att vi inte ska behöva lära [på samma sätt som i] den revolutionära kampen, tvingas uppleva stora bakslag, förlora alla baser i söder, ge oss ut på den långa marschen, och slutligen bara ha Shaanxibasen i norr. Nittio procent av armén gick förlorad, 90 procent av partiet också gick förlorat; arbete i de vita områdena kunde nästan avskrivas till 100 procent.⁸³ [Vi behövde] den sortens lärdomar för att skola oss. Men går det att på det ekonomiska området förkorta den tiden lite? [Vi bör försöka] förkorta den väsentligt, inte låta det ta så lång tid; förlusterna genom att misstag begås borde inte vara så stora. Det pris [vi] betalade för de erfarenheter vi skaffade oss under revolutionen var alldeles för högt. Vi ber bara om så mycket [dvs att priset inte ska bli för högt], Men nu saknar vi fortfarande erfarenheter; vilket till sist [kommer att bli] bra, men nu behöver vi fortfarande skaffa oss erfarenhet av så många saker.

Bör [vi] lära av Sovjetunionen? Är Sovjetunionen bra eller inte? Nu ser det ut som [att det] inte är bra. Jag anser att det fortfarande är ett bra land. Vem skissade och byggde upp så många fabriker åt oss? Gjorde Amerika det åt oss? Gjorde England det åt oss? Gjorde Japan det? Gjorde Frankrike det? Ingen av dem gjorde det åt oss. Vem ritade militära fabriker åt oss som gör flygplan, artilleripjäser, stridsvagnar? Det var också det socialistiska Sovjetunionen. Att Sovjetunionen har brister är en sak. De är ett socialistiskt land, vi är samma slags land som de. Vi är socialistiska, de också är socialister. Det vara bara just det landet som hjälpte oss, är det inte så? [Vi bör] lära av alla länder, [vi bör] också lära av USA, det är helt säkert. Vad jag talar om är inte att vi bara ska studera Sovjetunionen. Vi bör lära av alla länder: engelska bör studeras; franska bör studeras; tyska bör studeras; japanska bör också studeras. Det räcker inte med att bara studera ryska. Men i första hand bör vi lära av Sovjetunionen. Därför att det bara var de som gav oss dessa saker; bara de skickade ingenjörer för att rita åt oss och lärde oss att kunna göra egna ritningar; bara de såg till att vi fick utrustning, och samma gäller också det vetenskapliga samarbetet. När det gäller kärnkraft, vilket annat land än Sovjetunionen kommer att hjälpa oss? Sovjetunionen är därför avgörande för våra studier. Lärande har två aspekter: En är att lära sig allt – dogmatism, dåliga erfarenheter, olämpliga erfarenheter, allt ska överföras, bra som dåligt ska överföras. Det är en inställning. Den inställningen är inte bra. [Vad] vi talar om är att lära av Sovjetunionens framskridna erfarenheter. Vem har bett er lära av efterblivna erfarenheter? Vi har då aldrig lanserat parollen om att lära av Sovjetunionens efterblivna erfarenheter; vi har aldrig skrivit så i tidningarna heller. Men ibland, faktiskt, etiketteras några erfarenheter som framskridna erfarenheter när de i själva verket är efterblivna. Vi borde inte ha använt oss av dem, ändå har vi gjort det och det inte bara lite. Detta bör undvikas. [Vi] bör samarbeta med Sovjetunionen, samarbeta med alla socialistiska länder; det är grundläggande, eftersom de är de enda vi kan lita på. Länderna i Asien och Afrika kommer bara i andra hand. Vad imperialisterna angår har den sortens människor inget samvete, deras samvete är tveksamt. Har Dulles särskilt mycket samvete? Det tror inte jag. Ni hjälper oss inte, [ni] skickar oss inga maskiner: var har ni ert samvete där? Varenda dag förbannar [ni] oss, ockuperar Taiwan och vill inte lämna, vill inte ge er av. Kamrater, [jag har] talat för mycket. Vad är klockan? Sju. Klockan tre, fyra, fem, sex, sju; [Jag] ska inte tala längre.

⁸³ ”Vita områden” syftar på platser kontrollerade av antingen japaner eller nationalisterna under revolutionen.